
Kokousaika   Torstai 26.09.2024 klo 17:10-17:25

Kokouspaikka   Paimion kaupungintalo, Paimiosali, Vistantie 18, Paimio

---

Vakio-osallistujat

Päätöksentekijät

Takatalo Janika	puheenjohtaja
Rihko Risto	varapuheenjohtaja
Anttila Sari	jäsen
Heywood Alina	jäsen
Jakobsson Kari	jäsen
Leino Mikko	jäsen
Pietari Päivi	jäsen
Rusi Ari	jäsen
Saari Nina	jäsen
Silver Vertti	jäsen
Nurmi Armi	varajäsen

Muut vakio-osallistujat

Ahtiainen Aino	Nuorvn edustaja
Haapasaari Jyrki	tekninen johtaja, Kaarina, edustaja
Hynynen Tuomo	paikkatietosuunnittelija, Lieto, edustaja
Lumiainen Jyrki	sivistysjohtaja, Paimio, edustaja
Ojala Reima	tekninen johtaja, Naantali, edustaja
Korte Sirpa	joukkoliikennepalvelujohtaja, esittelijä
Bergström Pia	kaupunginsihteeri, sihteeri
Jorasmaa Lauri	suunnittelupäällikkö, asiantuntija

Poissa

Elo Arto	jäsen
Kallio Niina	jäsen
Linna Taimi	jäsen

Pykälät   105 - 112

Muutoksenhaku   Liitteenä

Allekirjoitukset

Janika Takatalo
puheenjohtaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu 29.09.2024 07:34:47, Takatalo Janika.

Pia Bergström
sihteeri

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu 27.09.2024 12:05:18, Bergström Pia.

Pöytäkirjan tarkastus 03.10.2024

Alina Heywood

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu 02.10.2024 10:34:56, Heywood Alina.

Kari Jakobsson

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu 29.09.2024 20:48:49, Jakobsson Kari.

Pöytäkirja pidetty yleisesti nähtävänä

Pöytäkirja on julkaistu yleisessä tietoverkossa 04.10.2024

Todistaa

PIA BERGSTRÖM
Pia Bergström
kaupunginsihteeri

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	1
Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta	107	26.09.2024	3	

6459-2024 (02 02 00, 00 01 02)

Turun kaupungin kaupunkiympäristön palvelukokonaisuuden toimintasuunnitelma ja seudullisen joukkoliikenteen palvelusuunnitelma vuodelle 2025

Tiivistelmä:

Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnalle ja edelleen kaupunginhallitukselle tuodaan kaupunkiympäristön palvelukokonaisuuden toimintasuunnitelma vuodelle 2025 ja palvelusuunnitelma vuodelle 2025 liitteineen. Toimintasuunnitelma hyväksytään vain joukkoliikennelautakuntaa koskevilta osilta. Lisäksi lautakunta esittää Turun kaupunginhallitukselle, että Turun perusopetuksen koululaisryhmien maksuttomien matkojen kokeilua jatketaan vuonna 2025.

Tksjlk § 107

Joukkoliikennepalvelujohtaja Sirpa Korte, talouspäällikkö Sari Niemi,
18.9.2024:

Toimintasuunnitelmat laaditaan palvelukokonaisuuksittain ja ne sisältävät toimielimen kaupunginvaltuustoon nähden sitovan talousarvion ja -suunnitelman. Vastaavasti palvelusuunnitelmissa tavoitteet asetetaan palvelualueittain ja ne hyväksytään lautakunnissa. Palvelukokonaisuuden toiminnasta päättävät lautakunnat käsittelevät ja hyväksyvät toimintasuunnitelman kukin omalta osaltaan.

Suunnittelulukujen valmistelu alkoi keväällä ja kansliapäällikkö hyväksyi 30.5.2024 § 107 suunnitteluluvut käyttötalouden ja investointien osalta. Suunnittelulukujen pohjalta on valmisteltu viranhaltijaesitys, joka on koottu kansliapäällikön talousarvioluonnokseksi.

Lautakuntien tulee antaa 27.09.2024 mennessä esityksenä palvelukokonaisuuden toimintasuunnitelmasta ja palvelusuunnitelmista talousarviovuodelle 2025. Lautakunnille valmisteltu toimintasuunnitelma perustuu kansliapäällikön talousarvioluonnokseen (oheismateriaali 1).

Kaupunginhallitus käsittelee talousarviota 4.11.2024 ja kaupunginvaltuusto käsittelee toimintasuunnitelmaa 11.11.2024. Toimintasuunnitelmien ja palvelusuunnitelmien toimeenpano on lautakunnissa ja kaupunginhallituksessa joulukuussa 2024.

Seudullisen joukkoliikenteen toimintasuunnitelma osana kaupunkiympäristön toimintasuunnitelmaa vuodelle 2025

Seudullisen joukkoliikenteen toimintasuunnitelma on osa kaupunkiympäristön toimintasuunnitelmaa (liite 1).

Toimintaympäristön muutokset -osiossa kuvataan palvelualueen odotettavissa olevat ja merkittävät muutokset palvelujen tuottamiseen. Tarpeet voivat muuttua esimerkiksi lainsäädännöstä, väestöstä tai rakennetusta ympäristöstä johtuen.

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	2
Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta	107	26.09.2024	3	

Kehittämissuunnitelmaosiossa kuvataan palvelualueen toiminnan kehittämisen suunta, joka toimii kokoavana linjauksena suunnitelman yksilöidyille tavoitteille. Kehittämissuunnitelma on johdettu pormestariohjelmasta.

Toimenpiteissä on lueteltu konkreettisia pormestariohjelmasta ja palvelukokouksen kehittämisen painopisteistä johdettuja tehtäviä, joiden toteutumista seurataan/ arvioidaan toiminnan toteutumisen mittareiden avulla.

Toimintasuunnitelmaan sisältyvät tiedoksi annettavat palvelun tarvetta ja toimintaa kuvaavat tunnusluvut.

Toimintasuunnitelmassa on esitetty seudullisen joukkoliikenteen määrärahat ja investoinnit.

Seudullisen joukkoliikenteen palvelusuunnitelma vuosille 2025

Palvelusuunnitelmassa (liite 2) kuvataan toiminnan kuvaus -osioissa lyhyesti millaisista tehtävistä ja palveluista palvelualue vastaa ja miten niitä tuotetaan.

Palvelusuunnitelmassa on esitetty erilaisia tunnuslukuja ja mittareita. Tarvetta kuvaavilla tunnusluvuilla tarkoitetaan palvelujen tarvetta kuvaavia mittariarvoja. Tavoitteellisella tunnusluvulla tarkoitetaan palvelualueen jatkuvaa toimintaa mittaavia mittareita, joille on asetettu tavoitearvo ja joista on olemassa trenditietoa tai sitä syntyy tulevana vuosina. Palvelusuunnitelmassa on tunnistettu runsaasti mittareita, joihin tiedot täydennetään talousarvion toimeenpanovaiheessa eli joulukuun 2024 käsittelyn yhteydessä.

Palvelusuunnitelmassa on esitetty määrärahat palvelualueittain. Joukkoliikennelautakunta hyväksyy palvelusuunnitelman omalta osaltaan.

Fölin matkamäärä ylittää vuoden 2019 matkamäärän vuonna 2024. Sähköbussiliikenteen osuus Fölin liikennöinnistä edelleen kasvaa EU:n puhtaiden ajoneuvojen direktiivien sekä kaupungin ilmastotavoitteiden mukaisesti. Uudet MAL-sopimusneuvottelut ovat vielä kesken. Ilmastoperusteinen joukkoliikennetuki 1,19 miljoona euroa on lakkautettu jo vuonna 2023, ja suurten kaupunkiseutujen valtiontuki on pienentynyt 70.000 eurolla vuonna 2024.

Paimion kaupunki liittyi Turun seudun joukkoliikenneviranomaisen jäseneksi 1.1.2024 ja Föli-liikenne laajeni Paimioon 1.7.2024. Vuosi 2025 on Paimion ensimmäinen kokonainen Föli-vuosi. Paimion talousarviota laadittaessa ei ole ollut käytettävissä toteutumätietoja, mikä tekee talousarvion laatimisen Paimion osalta erityisen haastavaksi.

Runkolinjasto käynnistyy 1.7.2025. Joukkoliikenteen kuljettajapula on riski, jota Föli liikenteen tilaajana pyrkii osaltaan helpottamaan. Kestävän kaupunkiliikkumisen suunnitelma (SUMP) valmistuu vuonna 2024 ja ohjaa kaupungin palveluverkkoratkaisuja ja liikkumisympäristön rakentamista siten, että ne houkuttelevat kestävään liikkumiseen.

Kehittämissuunnitelma on johdettu pormestariohjelmasta.

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	3
Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta	107	26.09.2024	3	

Sähköbussiliikenne, kaupunkipyörät ja kestävä kaupunkiliikkumisen suunnitelma toteuttavat hiilineutraalia Turku. Runkolinjasto edistää pormestariohjelmassa todettua kestävä kasvua. Joukkoliikenne on osa kaikkien kärkihankkeiden edistämistä ja tulevilla runkolinjastolla on erityisen suuri merkitys Kupittaaalla, kun kehälinja runkolinjaston alun myötä käynnistyy kesällä 2025. Joukkoliikenteen toiminta perustuu kestäviin kulkutapoihin ohjaavaan ympäristöön, hyvään vuorotarjontaan ja kohtuuhintaisiin lippuihin, jotka myös lisäävät osallistumismahdollisuuksia edistäen sosiaalisesti kestävä kaupunkia. Föli on digitalisaatiossa Suomen ja Euroopan kärjessä.

Yhteisvaikuttavalla johtamisella tarkoitetaan eri palvelukokonaisuuksien ja -alueiden yhteistyötä kuntalaisten ja yritysten parhaaksi sekä yli palvelurajojen. Joukkoliikenteellä on paljon yhteistyötä niin Föli-kuntien eri toimijoiden kuin ulkopuolisten sidosryhmien kanssa. Yhteistyötä vahvistetaan edelleen.

Taloudelliset tavoitteet

Kansliapäällikön talousarvioluonnoksessa lautakunnille annetut talouden luvut sisältävät ulkoiset toimintatulot ja -menot, sitova toimintakate sekä bruttositovat investointimenot.

Kansliapäällikön antama suunnitteluluku Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnalle vuodelle 2025 oli -27,251 milj. euroa. Nettomenot kasvavat vuoden 2023 tilinpäätökseen verrattuna 35,4 % (TP23 -20,133 milj. euroa) ja vuoden 2024 talousarvioon verrattuna 4,2 % (TAM24 -26,147 milj. euroa).

Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan talousarvioluvut sisältävät lisäksi joukon sopeuttamistoimia talouden tavoitteiden jatkovalmistelua varten. Seudullisen joukkoliikenteenteelle kohdistuu sopeutustoimina 225 000 euroa.

Joukkoliikennelautakunnan vuodelle 2025 esitettävä toimintakate on suunnitteluluvun mukainen sekä sitä tarkentaneen kansliapäällikön talousarvioluonnoksen mukainen.

Investointiohjelma sisältää seudulliset maksu- ja informaatiojärjestelmän hankinnat. Maksu- ja informaatiojärjestelmän hankinta on seudullinen yhteishankinta, johon viranomaisalueen kunnat osallistuvat väkilukujensa suhteessa. Houkutteleva joukkoliikenne ja matkamäärien kasvattaminen edellyttävät jatkuvaa panostusta tuotekehitykseen, kuten esim. asiakkaiden mobiilipalveluihin, personoituihin sähköisiin palveluihin, paikkatietoon sidottuun matkustajainformaatioon jne. Tuotekehitykseen on varattu 1 % joukkoliikenteen budjetista vuoden 2016 alusta.

Vuoden 2024 alusta voimaan tulleessa päivitettyssä yhteistoimintasopimuksessa todetaan, että vuosittainen investointibudjetti perustuu liikennöintikustannuksiin ja on noin 1 % kustannuksista. Vuosittaisista investoinneista päättää kuitenkin lautakunta.

Joukkoliikenteen järjestelmäinvestointien ja palveluiden kehittämisen kustannukset vuonna 2025 ovat 700.000 euroa. Varaudutaan seuraaviin toimenpiteisiin:

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	4
Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta	107	26.09.2024	3	

Lippu- ja maksujärjestelmän päivitystöihin 200 000 €

Runkolinjaston vaatimat informaatiotason parannukset 200 000 €

Strategian mukaisiin pysäkinäyttöhankintoihin 200 000 €

Lisäksi investointibudjetista on varattu ennalta arvaamattomiin hankintoihin 100 000 €.

Turku	Kaarina	Lieto	Naantali	Raisio	Paimio	Rusko
439.343	79.057	44.687	43.465	55.173	24.365	13.909

Investointien rahoitustapaa on valmisteltu jo vuoden 2013 talousarviota tehtäessä yhdessä Turun kaupungin talouden vastualueen ja valmistelevan työryhmän kanssa. Tällöin on todettu, että tarkoituksenmukaisinta on ollut toteuttaa maksu- ja informaatiojärjestelmähankinta yhteishankintana kuntien kesken. Tällöin kaikki omistavat palan järjestelmästä ja jokainen kunta tekee omat poistonsa kunkin kunnan poistosuunnitelman mukaan.

Henkilöstöressurssien käyttö

Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan alaisuuteen sijoittuu liikumispalvelujen palvelualueen seudullisen joukkoliikenteen vastualueen henkilökunta (22 htv, palkat ja palkkiot 1,409 milj. euroa). Seudullinen joukkoliikenne palvelee seitsemää kuntaa. Muut kunnat kuin Turku, maksavat vähintään 35 % henkilöstökustannuksista.

Toimintasuunnitelma

Nettoluku -27,251 miljoonaa euroa on Turun kaupungin nettoluku. Muiden kuntien tuloja ja menoja seurataan kuten Turun tuloja ja menoja. Talousarviossa muiden kuntien nettoluku nollaantuu Turun budjetissa, eli kunnat maksavat oman nettolukunsa verran Turulle.

Niiltä osin, kun käytetään asukaslukuperusteista tulojen tai kustannusten jakoa, jakoperusteena on kuntien asukasluku 31.7.2024 (yhteensä 323.643 asukasta):

Turku	Kaarina	Lieto	Naantali	Raisio	Paimio	Rusko
203.129	36.522	20.661	20.096	25.509	11.265	6.431
62,76 %	11,29 %	6,38 %	6,21 %	7,88 %	3,48 %	1,99 %

Prosentuaalisesti kuntien asukaslukuperusteiset kustannukset ovat lähes samat kuin vuonna 2024. Paimion liittyminen Föliin vaikuttaa muiden kuntien kustannusten määrään koko vuoden osalta. Vuonna 2024 Paimion kustannukset ja tulot koskevat aikaa heinä-joulukuu.

Fölin matkamäärä on tammi-elokuulta 17,0 miljoonaa, mikä on 1 % enemmän kuin vastaavana aikana vuonna 2019 ennen koronapandemiaa. Matkamäärä on kasvanut tammi-elokuussa yli 4 % verrattuna vuoden 2023 vastaavaan aikaan.

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	5
Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta	107	26.09.2024	3	

Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta on käynyt talousarvioperusteet ja alustavat talousarvioluvut läpi talousarvioseminaarissa 11.9.2024.

Järjestämiskustannukset, muu kuin liikennöinnin osuus

Kaupunkiseudun joukkoliikenneviranomaisen talousarvio sisältää mm. lautakunnan kulut, joukkoliikennetoimiston henkilöstökulut sivukuluineen, IT-kustannukset, markkinoinnin, painatukset, palvelujen ostot, aineet, tarvikkeet ja tavarat, vuokrat sekä muut toimintakulut.

Talousarvion nettoluku on muiden kuin liikennöinnin kustannusten ja tulojen osalta 4.375.156 euroa. Asukaslukujen mukaiset osuudet järjestämiskustannuksista vuonna 2025 ovat (€):

Turku	Kaarina	Lieto	Naantali	Raisio	Paimio	Rusko
3.247.72	341.950	193.287	188.002	238.641	105.386	60.163

Liikennöintiä koskevan talousarvion perusteet

Vuoden 2025 liikennöintiä koskeva talousarvio perustuu menojen osalta vuoden 2024 talousarviolukuihin sekä lautakunnan jo tekemiin päätöksiin. Pohjana on myös arvio loppuvuoden 2024 toteutumisesta (ovk2), joka luonnollisesti on ennusteena karkea. Maailmantilanne tekee ennustamisesta erityisen vaikeaa.

Vuodelle 2025 on varattu 3 % indeksikasvu. Menoista on vähennetty mahdolliset karsinnat sekä kilpailutuksista saadut säästöt. Menoihin on puolestaan lisätty liikennemuutokset ja kilpailutuksissa kohonneet hinnat.

Talousarviossa arvioidaan, että vuoden 2025 lipputulot kasvavat vuoden 2024 talousarviosta 5 miljoonaa euroa eli 17 %. Suurin osa kovasta tulo-odotuksesta kohdistuu runkolinjaston aloittamisen myötä Turulle.

Suurten kaupunkiseutujen valtiontuki on 1,73 miljoonaa euroa. Valtion ilmas-totuki 1,19 miljoonaa euroa on loppunut kokonaan jo vuonna 2024.

Kustannusten ja tulojen jako perustuu lautakunnan 19.6.2013 § 124 hyväksymään jakoperiaatteeseen. Kunkin linjan kerta- ja arvokorttitulot vähennetään linjakohtaisista kustannuksista. Kerta- ja arvokorttitulot kirjataan sille linjalle, jolle ensimmäinen nousu tapahtuu (eli vaihdoista ei makseta korvausta). Kausikorttitulot kirjataan joukkoliikennetoimen talousarviossa kunkin kunnan kohdalle asiakkaan kuntalaisuuden mukaan. Kukin kunta maksaa asukaidensa toisen kunnan sisäisessä liikenteessä tekemistä kausikorttimatkoista nousukorvausta.

Lautakunta on hyväksynyt kuntarajat ylittävän liikenteen kustannusjakomallin 7.11.2018 § 189. Linjakohtaiset nettokustannukset jaetaan kuntarajat ylittävässä liikenteessä kuntien kesken. Nettokustannukset jaetaan sen mukaan, minkä verran kunkin kunnan asukkaat ovat tehneet kausikorttimatkoja ko. linjalla, mutta kokonaisen reittipituuden sijaan reitti palastellaan laskennassa osiin. Jakotavassa tarkastellaan kuhunkin pysäkkiväliin kulunutta aikaa ja ko. pysäkkivälillä matkustaneiden korttimatkustajien kuntalaisuutta. Uusi malli on otettu käyttöön 1.7.2019. Nettokustannusjako tapahtuu syksyisin edellisen

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	6
Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta	107	26.09.2024	3	

---

syksyn matkustusjakauman perusteella ja keväisin edellisen kevään matkustusjakauman perusteella. Sen perusteella tammi-kesäkuussa 2025 käytetään tammi-kesäkuun 2024 matkustustoteutunutta ja heinä-joulukuussa 2025 heinä-joulukuun 2024 matkustustoteutunutta.

Paimion liikenteen kustannusjako perustuu ensimmäisenä vuotena Fölin laajenemisselvityksessä laskettuihin kustannusosuuksiin.

Kehälinja käynnistyy 1.7.2025. Koska kyse on aivan uudesta liikenteestä, kustannusjako ei voi perustua toteutumatietoon. Kustannusjakoa korjataan tarvittaessa jälkikäteen, kun toteutuma on selvillä syksyiltä 2025. Kehälinjaa koskeva kustannusjako vaikuttaa Turun ja Raision kaupunkien joukkoliikennekustannuksiin ja -tuloihin.

Kuntien menot muodostuvat sisäisen liikenteen kustannuksista, seudullisen liikenteen kustannuksista, muille kunnille maksettavista korvauksista toisen Föli-kunnan sisäisen liikenteen matkoista ja liikennöitsijäbonusten kustannuksista.

Winbus-ohjelmassa tehdyn suunnittelun ja clearingjärjestelmän välillä tehdään pitkin vuotta oikaisua, joka on vajaa euro per lähtö. Tämä johtuu siitä, että tarkat maksettavat kilometrimäärät tulevat suunnitteluohjelmasta ja ne tulee korjata clearingiin.

Kuntien tulot muodostuvat kausikorttien lataustuloista, sisäisen liikenteen arvokortti- ja keralipputulosta, sisäisen liikenteen nousukorvauksista muilta kunnilta, kunnan osuudesta seudullisen liikenteen arvokortti- ja keralipputulosta, kunnan koululaislipputulosta, kelan koulumatkatuesta, suurten kaupunkiseutujen valtionrahasta ja liikennöinnin sanktiotuloista.

Talousarvion toteutuminen edellyttää sitä, että joukkoliikenteen käyttö kasvaa selvästi vuonna 2025. Seudullinen joukkoliikenne varautuu siihen, että jos matkustus ei kasvakaan toivotusti, ratkaisua taloustilanteeseen pohditaan erikseen.

Turun kaupunkipyöräjärjestelmän käytöstä aiheutuvat kustannukset ovat joukkoliikenteelle niin pienet, että niitä ei ole huomioitu tässä talousarviossa. Turun osalta kyse on muutamista tuhansista euroista ja muiden kuntien osalta muutamista sadoista euroista vuodessa.

Talousarvioehdotuksessa ei ole huomioitu mahdollista joukkoliikenteen lipunhintojen arvonlisäveron korotusta. Korotus 10 prosentin arvonlisäverosta 14 prosentin arvonlisäveroon tarkoittaisi 3,6 % hinnannousua kaikkiin Fölin lipuihin. Fölin tulisi tappiota hinnannostosta huolimatta, sillä hintojen korottuessa myös matkustus laskee. Tyypillisimmin joukkoliikenteessä käytetään hintajoustokerrointa -0,3, eli 3,6 % hinnannosto tarkoittaisi 1,1 % laskua matkamäärässä.

Kaikkia muita paitsi Paimiota ja Ruskoa koskee tarve lisätä auto linjalle 6/6A. Lisäkustannus Turulle on noin 40.000 e ja Kaarinalle, Raisiolle, Liedolle ja Naantalille noin 10.000 euroa kullekin puolelta vuodelta.

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	7
Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta	107	26.09.2024	3	

Föli on tarjonnut joukkoliikennettä myös joulupäivinä joulusta 2023 alkaen. Kaikille muille kunnille paitsi Paimiolle on jaettu pieni osuus joulupäivän liikennöinnin kustannuksista. Lautakunnalle tulee erikseen päätettäväksi, ajetaanko joulupäivän liikennettä vuodesta 2025 alkaen vain runkolinjoilla. Tämä selkeyttäisi joulupäivän liikennettä ja mahdollisesti alentaisi kustannuksia.

Mikään Föli-kunta ei ole pystynyt varaamaan vuodelle 2025 korvamerkitsemätöntä rahaa äkillisiin ja yllättäviin liikennöintimuutoksiin.

Turun talousarvio liikennöinnin osalta

Turun liikennöintimenot vuonna 2025 ovat arviolta 56,12 miljoonaa euroa (+13,5 %). Suurin lisäkustannus muodostuu runkolinjastosta, noin 7,0 miljoonaa euroa sisältäen lpoisten liikennelisyksen ja vielä tekeillä olevat sopimusmuutokset sekä talvikauden jatkon toukokuun 2025 loppuun. Logomon sillan rautatieaseman liikennejärjestelyt aiheuttavat noin 220.000 euron kustannuksen vuonna 2025. Linjojen 12, 14, 15 jne. kilpailutustulos nostaa liikennöintihintaa aiemmasta noin 300.000 euroa vuonna 2025.

Turun liikennöintitulot vuonna 2025 ovat arviolta 31,92 miljoonaa euroa, josta lipputulot 29,43 miljoonaa euroa (+20 %). Suurin tulo-odotus kohdistuu runkolinjastoon, 2,6 miljoonaa euroa. Lisäksi kaiken lipputulon odotetaan kasvavan 5 % vuoden 2024 toisen osavuositarkastuksen tuloarviosta. Koululaislippujen hintoja ei koroteta (Turun kaupungin sisäistä kustannusta). Kaupunginhallitukselle esitetään, että maksuttomia koululaisryhmien matkoja koskevaa kokeilua jatketaan vuonna 2025. Tämä on huomioitu sekä joukkoliikenteen että kasvatus- ja opetustoimen talousarvioesityksessä.

Turun liikennöinnin nettolukuarvio vuonna 2025 on -24.195.000 euroa (+8,1 %).

Turun maksuttoman joukkoliikenteen kokeilu peruskoulun opetusryhmille vuonna 2024 ja kokeilun jatkaminen

Turun kaupunginhallitus päätti 22.05.2023 §193, että Turun perusopetuksen 1-9-luokille annetaan vuodeksi 2024 maksuton joukkoliikenteen käyttöoikeus arkisin klo 8.30-14.30 ja että kokeilun vaatimat kustannukset otetaan huomioon kasvatuksen ja opetuksen palvelukokonaisuuden talousarviovalmistelussa vuodelle 2024.

Esittelytekstissä todettiin mm. että ”Mahdollisesta jatkosta tai kokeilun lopettamisesta voidaan päättää vuoden 2025 talousarviovalmistelun yhteydessä kevätkauden 2024 kokemusten perusteella.

Jos kokeilu päätetään toteuttaa, Föliä ei tule velvoittaa lisäämään vuoroja reiteille koululuokkien matkustuksen vuoksi, vaan koulut sovittavat kulkemisensa Fölin aikataulujen mukaan. Seudullinen joukkoliikenne laskuttaisi Turun kasvatuksen ja opetuksen palvelukokonaisuudelta 300.000 euroa (alv 0) vuodessa korvauksena vapaasta joukkoliikenteen käyttöoikeudesta. Matkamääriä seurattaisiin kuitenkin samaan tapaan kuin nytkin, eli matkakortit leimattaisiin kulkuvälineissä. Leimaukset olisivat nollahintaisia, mutta niiden avulla pystyttäisiin seuraamaan käyttö määrää eri linjoilla.”

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	8
Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta	107	26.09.2024	3	

Turun perusopetuksen koululaisryhmät ovat tehneet kevään 2024 aikana 59.000 maksutonta matkaa joukkoliikenteessä. Tällä hetkellä näyttää siltä, että matkoja ei tule vielä ensimmäisenä vuotena niin paljoa kuin mihin on varauduttu. Föli ei siinä tapauksessa veloita koululaisryhmien matkoista 300.000 euroa, vaan tilannetta seurataan, ja jos veloitus ei ole tarpeen, pitäydytään jo veloitetussa 150.000 euron laskutuksessa.

Mahdolliset vaikutukset tilausbussien käyttöön ja niiden kustannuksiin koulu- puolella eivät ole seudullisen joukkoliikenteen tiedossa.

Sekä seudullinen joukkoliikenne että kasvatus- ja opetustoimi esittävät kokei- lun jatkamista vuonna 2025.

Turun kaupungin sopeutustoimet Turun joukkoliikenteelle

Kaupunkiympäristölautakunnan talouden suunnitteluluvut sisältävät toimielin- ten välisen määrärahasiirron: joukkoliikenteen tulostavoitteen kiristys ja mää- rärahan siirto kaupunkiympäristölautakunnalle 936.000 euroa.

Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan talousarvioluvut sisältävät lisäksi sopeuttamistoimia talouden tavoitteiden jatkovalmistelua varten. So- peuttamistoimien arvioitu yhteisvaikutus on noin 0,225 milj. euroa. Vaadittujen sopeuttamistoimien tarkempi kohdentuminen löytyy oheismateriaalista 1.

Kaarinan talousarvio liikennöinnin osalta

Kaarinan liikennöintimenot vuonna 2025 ovat arviolta 3,4 miljoonaa euroa (- 1,5 %). K-linjojen uudistaminen elokuusta 2024 alkaen, korvaushintojen muu- tos ja sisäisen liikenteen jatkaminen juhannukseen saakka lisäävät Kaarinan kustannuksia noin 160.000 euroa. Paimion liikenne sekä lisää että vähentää joukkoliikenteen kustannuksia. Mahdolliset myöhemmin tehtävät Littoisten lii- kenteen muutokset eivät Kaarinan kanssa sovitusti sisälly talousarvioon, vaan ne käsitellään tarvittaessa erikseen.

Kaarinan liikennöintitulot vuonna 2025 ovat arviolta 2,0 miljoonaa euroa. Arvio ulkoisista lipputuloista on 1,3 miljoonaa euroa (-5,1 %). Lisätulot parannetuis- ta K-linjoista sekä Paimion suunnan liikenteen parannuksista tuovat arviolta 50.000 euroa lisää lipputuloja sen lisäksi, että kaiken lipputulon odotetaan kasvavan 5 % vuoden 2024 toisen osavuositarkastuksen tuloarviosta. Kaarinan koululaislipputulot vähenevät kevään 2024 perusteella peräti 40.000 euroa aiemmasta ja Kelan koulumatkatuki 12.000 euroa vuodelle 2024 budjetoidus- ta summasta.

Kaarinan liikennöinnin nettolukuarvio vuonna 2025 on -1.404.000 euroa (+5,9 %).

Raision talousarvio liikennöinnin osalta

Raision liikennöintimenot vuonna 2025 ovat arviolta 2,56 miljoonaa euroa (+5,5 %). Merkittävin muutos on kehälinjan käynnistäminen 1.7.2025. Se lisää kustannuksia arviolta 215.000 euroa vuonna 2025. Kaanaan liikenteen ja Rai-

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	9
Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta	107	26.09.2024	3	

---

sion sisäisen liikenteen parantamisessa on tarpeita, jotka eivät kuitenkaan sisälly talousarvioon. Tämä on sovittu Raision kaupungin edustajien kanssa.

Raision liikennöintitulot vuonna 2025 ovat arviolta 1,49 miljoonaa euroa. Arvio ulkoisista lipputuloista on 1,15 miljoonaa euroa (+3,6 %). Arvio kehälinjan tuomista tuloista on 100.000 euroa vuonna 2025 sen lisäksi, että kaiken lipputulon odotetaan kasvavan 5 % vuoden 2024 toisen osavuositarkastuksen tuloarviosta

Raision liikennöinnin nettolukuarvio vuonna 2025 on -1.073.000 euroa (+11,2 %).

Liedon talousarvio liikennöinnin osalta

Liedon liikennöintimenot vuonna 2025 ovat arviolta 2,83 miljoonaa euroa. Liedon sisäiseen joukkoliikenteeseen on tehty muutoksia, joiden vaikutus vuonna 2025 on noin 11.000 euroa lisäkustannusta. Mahdolliset myöhemmin tehtävät Littoisten liikenteen muutokset eivät Liedon kanssa sovitusti sisälly talousarvioon, vaan ne käsitellään tarvittaessa erikseen.

Liedon liikennöintitulot vuonna 2025 ovat arviolta 1,64 miljoonaa euroa. Arvio ulkoisista lipputuloista on 0,83 miljoonaa euroa (-3,6 %). Kaiken lipputulon odotetaan kasvavan 5 % vuoden 2024 toisen osavuositarkastuksen tuloarviosta. Liedon lipputuloihin vaikuttaa merkittävästi kelan koulumatkatuki, jonka määrä ei ole kasvanut vuonna 2024 odotetulla tavalla. Tuen arvioidaan olevan vuonna 2025 noin 80.000 euroa pienempi kuin oli budjetoitu vuodelle 2024. Myös kunnan omat koululaislipputulot tullevat olemaan vuonna 2025 pienemmät kuin aiemmin.

Liedon liikennöinnin nettolukuarvio vuonna 2025 on -1.195.000 euroa (+16,7 %).

Naantalın talousarvio liikennöinnin osalta

Naantalın liikennöintimenot vuonna 2025 ovat arviolta 2,66 miljoonaa euroa (+0,6 %). Menoarvioon sisältyvät liikenteen lisäykset noin 19.000 eurolla (N-linjat ja 201- ja 203-linjat) ja kustannuksia vähentävät sisäisten linjojen muutokset noin 12.000 euroa (N2, N3, N8, N10, N11).

Naantalın liikennöintitulot vuonna 2025 ovat arviolta 1,45 miljoonaa euroa. Arvio ulkoisista lipputuloista on 0,73 miljoonaa euroa (-7,0 %). Kaiken lipputulon odotetaan kasvavan 5 % vuoden 2024 toisen osavuositarkastuksen tuloarviosta. Naantalın koululaislipputulot vähenevät kevään 2024 perusteella peräti 35.000 euroa aiemmasta ja Kelan koulumatkatuki 65.000 euroa vuodelle 2024 budjetoidusta summasta. Nämä muodostavat suurimman syyn Naantalın nettokustannusten kasvulle.

Naantalın liikennöinnin nettolukuarvio vuonna 2025 on -1.209.000 euroa (+17 %).

Paimion talousarvio liikennöinnin osalta

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	10
Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta	107	26.09.2024	3	

Paimion liikennöintimenot vuonna 2025 ovat arviolta 0,95 miljoonaa euroa. Kyseessä on Paimion ensimmäinen kokonainen vuosi Föliissä, eikä vertailutietoa ole vielä käytettävissä. Paimion liikenne ei ollut osa Föli-liikennettä kevätkaudella 2024.

Talousarvio sisältää Paimion seutuliikenteen kustannukset lisäliikenteineen, noin 712.000 euroa, ja sisäisen liikenteen kustannukset lisäliikenteineen, noin 213.000 euroa. Nousukorvaukset Sauvosta tulevaan koululaisliikenteeseen on arvioitu 15.000 euroksi. Näitä ei ole huomioitu lainkaan syksyn 2024 talousarviossa.

Paimion liikennöintitulot vuonna 2025 ovat arviolta 0,54 miljoonaa euroa. Arvio ulkoisista lipputuloista on 0,29 miljoonaa euroa. Seutulinjosten lipputuloiksi on arvioitu 208.000 euroa, kausikorffituloiksi 82.000 euroa ja sisäisen liikenteen lipputuloiksi 5.000 euroa. Tässä lipputuloilla tarkoitetaan maksavien asiakkaiden lippuja, ei esimerkiksi kaupungin itse maksamia koululaislippuja.

Paimion liikennöinnin nettolukuarvio vuonna 2025 on -417.000 euroa.

Paimion talousarvio sisältää merkittävän virhemahdollisuuden, sillä talousarvio tehdään ilman kevään toteutumatietoja. Paimion liikenne on alkanut heinäkuussa 2024.

Ruskon talousarvio liikennöinnin osalta

Ruskon liikennöintimenot vuonna 2025 ovat arviolta 1,21 miljoonaa euroa (-8,6 %). Ruskolla ei ole talousarvioon vaikuttavia muutoksia vuodelle 2025.

Ruskon liikennöintitulot vuonna 2025 ovat arviolta 0,42 miljoonaa euroa. Arvio ulkoisista lipputuloista on 0,15 miljoonaa euroa (-24,6 %). Kaiken lipputulon odotetaan kasvavan 5 % vuoden 2024 toisen osavuosituloarviossa. Ruskon lipputulot ovat olleet laskemaan päin, joten lipputulotavoite on vaativa. Ruskolla koululaislipputulot ovat vähentyneet vuonna 2024 merkittävästi ja niiden määrän arvioidaan olevan 40.000 euroa pienemmät vuonna 2025 verrattuna vuoden 2024 talousarvioon. Myös kelan koulumatkatuen arvioidaan pienenevän 36.000 euroa meneillään olevan vuoden talousarvioon verrattuna.

Ruskon liikennöinnin nettolukuarvio vuonna 2025 on -787.000 euroa (+1,6 %).

Talousarvion kustannusarviot, tuloarviot ja nettokustannusarviot kunnittain

Turun liikennöintimenot ovat 56,120 miljoonaa euroa ja liikennöintitulot 31,925 miljoonaa euroa. Turun nettokustannukset ovat liikennöinnin osalta 24,195 miljoonaa euroa ja järjestämis- ja ylläpitokustannusten osalta 3,245 miljoonaa euroa, yhteensä 27,443 miljoonaa euroa (+1,0 %).

Kaarinan liikennöintimenot 3,408 miljoonaa euroa ja liikennöintitulot 2,004 miljoonaa euroa. Kaarinan nettokustannukset ovat liikennöinnin osalta 1,404 mil-

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	11
Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta	107	26.09.2024	3	

joonaa euroa ja järjestämis- ja ylläpitokustannusten osalta 0,342 miljoonaa euroa, yhteensä 1,746 miljoonaa euroa (+4,58 %).

Raision liikennöintimenot ovat 2,561 miljoonaa euroa ja liikennöintitulot 1,488 miljoonaa euroa. Raision nettokustannukset ovat liikennöinnin osalta 1,073 miljoonaa euroa ja järjestämis- ja ylläpitokustannusten osalta 0,239 miljoonaa euroa, yhteensä 1,312 miljoonaa euroa (+8,89 %).

Liedon liikennöintimenot ovat 2,831 miljoonaa euroa ja liikennöintitulot 1,636 miljoonaa euroa. Liedon nettokustannukset ovat liikennöinnin osalta 1,195 miljoonaa euroa ja järjestämis- ja ylläpitokustannusten osalta 0,193 miljoonaa euroa, yhteensä 1,388 miljoonaa euroa (+13,91 %).

Naantalien liikennöintimenot ovat 2,662 miljoonaa euroa ja liikennöintitulot 1,452 miljoonaa euroa. Naantalien nettokustannukset ovat liikennöinnin osalta 1,209 miljoonaa euroa ja järjestämis- ja ylläpitokustannusten osalta 0,188 miljoonaa euroa, yhteensä 1,397 miljoonaa euroa (+14,25 %).

Paimion liikennöintimenot ovat 0,954 miljoonaa euroa ja liikennöintitulot 0,538 miljoonaa euroa. Paimion nettokustannukset ovat liikennöinnin osalta 0,417 miljoonaa euroa ja järjestämis- ja ylläpitokustannusten osalta 0,105 miljoonaa euroa, yhteensä 0,522 miljoonaa euroa.

Ruskon liikennöintimenot ovat 1,208 miljoonaa euroa ja liikennöintitulot 0,420 miljoonaa euroa. Ruskon nettokustannukset ovat liikennöinnin osalta 0,787 miljoonaa euroa ja järjestämis- ja ylläpitokustannusten osalta 0,60 miljoonaa euroa, yhteensä 0,848 miljoonaa euroa (+1,36 %).

Seudullisen joukkoliikenteen tulee kuntien yhteistoimintasopimuksen mukaan toimittaa seuraavan kalenterivuoden alustava talousarvio ja -suunnitelma jäsenkunnille 30.9. mennessä ja hyväksytty talousarvio ja -suunnitelma 15.1. mennessä.

Liite 1	Kaupunkiympäristön toimintasuunnitelma 2025
Liite 2	Liikkumispalveluiden palvelusuunnitelma 2025
Oheismateriaali 1	Kansliapäällikön talousarvioluonnos 2025
Oheismateriaali 2	Tuloslaskelma 2025
Oheismateriaali 3	2025 TAE kaikki yhteensä
Oheismateriaali 4	Kuntien järjestämiskustannukset ja maksuosuudet
Oheismateriaali 5	Joukkoliikenteen talousarvion esittelyaineisto 26.9.2024

Ehdotus Joukkoliikennepalvelujohtaja Sirpa Korte:

Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta päättää
 – omalta osaltaan hyväksyä kaupunkiympäristön palvelukokonaisuuden

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	12
Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta	107	26.09.2024	3	

---

toimintasuunnitelman (liite 1) vuodelle 2025 ja palvelusuunnitelman (liite 2) vuodelle 2025, ja

- lähettää liitteet 1-2 Turun kaupunginhallituksen käsiteltäväksi sekä liitteet 1-2 ja oheismateriaalit 1-5 Kaarinan, Raision, Naantalin, Liedon ja Paimion kaupungeille sekä Ruskon kunnalle.
- esittää, että Turun perusopetuksen koululaisryhmien maksuttomien matkojen kokeilua jatketaan vuonna 2025 siten, että maksuton joukkoliikenteen käyttöoikeus arkisin on edelleen klo 8.30-14.30.

Päätös Ehdotus hyväksyttiin.

Jakelu

esi Kaarinan kaupunki
esi Liedon kaupunki
esi Naantalin kaupunki
esi Paimion kaupunki
esi Raision kaupunki
esi Ruskon kunta
esi Kaupunginhallitus
tpv Konsernihallinto, talouspalvelut
tpv Korte Sirpa
tpv Niemi Sari

Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuuden toimintasuunnitelma 2025

Kaupunkiympäristölautakunta

Rakennus- ja lupalautakunta

Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta

Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta

Kuvaus toiminnasta

Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus vastaa toimintaedellytysten luomisesta vetovoimaisen kaupungin kasvulle, kaupunkiympäristön kehittämiseksi, rakenteelliselle toimivuudelle ja viihtyisyydelle. Tavoitteena ovat hyvinvointia edistävä ympäristö ja sujuvat liikkumiskäytöt.

Palvelukokonaisuus vastaa myös kaupungin rakennetusta infraomaisuudesta, laadukkaan kaupunkiympäristön toteuttamisesta ja kunnossapidosta sekä terveellisten tilojen toteuttamisesta. Lisäksi palvelukokonaisuus vastaa ympäristöön ja rakentamiseen liittyvistä viranomaispalveluista, ympäristönsuojelusta, seudullisista jätehuollon viranomaispalveluista, seudullisista joukkoliikennepalveluista sekä muista liikkumisen palveluista.

Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuudessa toimii viisi palvelualueita.

- **Kaupunkisuunnittelu ja maaomaisuus** vastaa kaupungin maankäytön ja liikenteen suunnittelusta, kaavoitustoimesta, tonttituotannosta sekä kaupungin maaomaisuuden hallinnasta.
- **Kaupunkirakentaminen** vastaa katujen, puistojen ja muiden yleisten alueiden toteutus suunnittelusta, rakennuttamisesta ja kunnossapidosta sekä kaupungin toimitilojen suunnitteluttamisesta ja rakennuttamisesta.
- **Paikkatieto ja kaupunkimittaus** vastaa tonttija-oista, kiinteistömuodostuksesta ja kiinteistörekisterin pidosta, paikkatietoaineistojen tuottamisesta ja ylläpidosta, paikkatietojärjestelmistä sekä palvelukokonaisuuden asiakaspalvelusta.
- **Luvat ja valvonta** vastaa rakentamisen ja pysäköinninvalvonnan viranomaistehtävistä, ympäristön- ja luonnonsuojelun, ympäristöterveyden sekä seudullisen jätehuollon viranomaistehtävien valmistelusta, vesihuollon valvontatehtävistä sekä palvelualueen tehtäviin liittyvästä neuvonnasta, ohjauksesta, valvonnasta ja asiantuntijapalveluista.
- **Liikkumispalvelut** vastaa Turun kaupunkiseudun Föli-kunnissa kaikille avoimien joukkoliikennepalveluiden tuottamisesta sekä muiden liikkumisen palveluiden tuottamisesta ja kehittämisestä Turussa ja kaupunkiseudulla.

Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuuden toimintaa kehittää, ohjaa ja valvoo neljä lautakuntaa.

- **Kaupunkiympäristölautakunta** vastaa kaupungin maankäytön, liikenteen ja yleisten alueiden suunnittelusta, liikkumispalveluiden tuottamisesta, rakennetun ympäristön sekä kulttuuri- ja luonnonympäristön tilan seurannasta, kaupungin maaomaisuuden hallinnasta sekä katujen ja muiden yleisten alueiden rakennuttamisesta ja kunnossapidosta sekä tilojen rakennuttamisesta, ellei tehtäviä ole annettu muulle toimielimelle tai viranhaltijalle.
- **Rakennus- ja lupalautakunta** vastaa kaupunkiympäristön palvelukokonaisuuden viranomaistehtävistä, ellei tehtäviä ole annettu muulle toimielimelle.
- **Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta** toimii kuntalain 51 §:n mukaisesti osana Turun kaupungin organisaatiota seudullisena joukkoliikenteen toimivaltaisena viranomaisena Turun, Kaarinan, Liedon, Naantalın, Paimion, Raision sekä Ruskon kuntien alueella.
- **Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta** toimii kuntalain 51 §:n mukaisesti osana Turun kaupungin organisaatiota jätelain mukaisena 18 kunnan seudullisena jätehuoltoviranomaisena.

Toimintaympäristön muutokset

Toimintaympäristössä voimakkaasti vaikuttavia ilmiöitä ovat ilmastonmuutos, kaupungistuminen, väestönkasvu, väestön ikääntyminen, maahanmuutto, eriarvoistuminen, digitalisaatio sekä lainsäädännön muutokset. Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus toimii aktiivisesti käynnissä olevassa muutoksessa. Tavoitteena on luoda hyvän elämän mahdollisuuksia ja kasvua niin yrityksille kuin kansalaisillekin.

Ilmastonmuutos tarkoittaa maailmanlaajuisia ilmaston lämpenemistä, joka johtuu ihmisen tuottamien kasvihuonekaasujen määrän voimakkaasta kasvusta ilmakehässä. Turun kaupungin tavoitteena on edetä ilmasto- ja ympäristöpolitiikan toimenpiteillä kohti hiilineutraaliutta vuoteen 2029 mennessä. Tämän jälkeen Turku pyrkii olemaan ilmastopositiivinen alue.

Kaupungistuminen on vahva, keskittävä ilmiö. Kaupungit kasvavat ja kehittyvät ennennäkemättömällä vauhdilla. Kasvu keskittyy jatkossa yhä harvemmillä kaupunkiseuduille ja Turun seutu on yksi niistä. Kaupungistuminen on vauhdittunut koronakriisin aiheuttaman väliaikaisen notkahduksen jälkeen. Kaupunkien merkitys ja rooli kasvavat edelleen koko maan kehityksessä. Turun

kasvua vauhdittavat tällä hetkellä useat suuret kaupunki-kehityksen, viihtymiseen ja liikkumiseen liittyvät suurhankkeet. Kaupungistumisprosessien kiihtyessä on löydettävä myös uudenlaisia liikkumisen ratkaisuja niin kaupunkien sisällä kuin kaupunkien välillä.

Kaupunkiseuduilla kasvu tiivistyy lähelle ydintä ja joukkoliikennereittien varrelle, jolloin tiivis kaupunkirakenne mahdollistaa kustannustehokkaan infrastruktuurin ja liikenneverkon järjestämisen. Turussa tämä tarkoittaa mm. maankäytön, palveluverkon ja joukkoliikenteen kehittämistä. Näillä toimilla edistetään myös sujuvan arjen ja palveluiden parempaa saavutettavuutta. Toteuttamalla raitiotie kokonaisvaltaisena kaupunkikehityshankkeena voidaan tukea ja nopeuttaa Tiedepuiston, keskustan ja Linnakaupungin kehittämistä. Uusi joukkoliikennetarkaisu edistää myös kaupungin ilmastotavoitteita.

Alueellinen eriytyminen on Turussa selkeästi havaittava ilmiö, joka näkyy mm. eroina asukkaiden hyvinvoinnissa ja turvallisuuden tunteessa sekä kaupungin veto-voimassa. Sosiaalisesti kestävä kaupunkikehityksen edistämiseksi ja kaupungin asuinalueiden välisen tasa-arvon kohentaminen edellyttää monitasoisia toimenpiteitä; ennaltaehkäiseviä, negatiivisia vaikutuksia rajoittavia sekä hallintaa ja positiivisia vaikutuksia tukevia välitömiä ja pitkäkestoisia toimia. Yhteisöllisyyden kärkihanke etsii myös ratkaisuja näihin haasteisiin.

Turun väestö kasvaa ja kansainvälistyy. Turun kaupungin väestönkasvu kääntyi kasvuun 2010-luvun alkupuolella ja on sen jälkeen kasvanut merkittävästi, viime vuosina lähes 4000 asukkaan vuosivauhdilla. Turun väkiluku on ylittänyt ennakkotiedoissa 200 000 asukkaan rajan elokuun 2023 alkupuolella. Luonnollinen väestönkasvu on Turussa ollut tappiollista, joten väestön kasvu johtuu täysin muuttoliikkeestä.

Kaupunki varautuu edelleen kasvu-uran jatkumiseen. Kasvulla on vaikutuksia maankäyttöön, palveluverkkoon, liikkumiseen, infrastruktuurin ja tilojen rakentamiseen, ylläpitoon ja valvontaan. Rakennetulla ympäristöllä on huomattava vaikutus taloudelliseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin. Väestön ikääntyminen ja yksin asumisen lisääntyminen vaikuttaa palvelujen järjestämiseen. Kaupungin kasvuun on varauduttava riittävin resurssein.

Väestönkasvu sekä väestön ikääntyminen asettavat haasteita koko seutukunnalle mm. asuntojen, koulutuksen, palvelujen ja liikkumisen suhteen. Tarvetta on erityisesti kohtuuhintaiselle asumiselle. Riittävä rakentaminen on ainoa lääke asuntohintojen nousun hillitsemiseksi ja sitä kautta työvoiman saatavuuden varmistamiseksi kasvukeskuksiin.

Toimistotyössä on korona-ajan jälkeen siirrytty laajasta etätyöskentelystä hybridimalliin, jossa läsnä- ja etätyö

lomittuvat. Muutoksella on edelleen vaikutuksia asunto- ja toimitilamarkkinoihin. Toimistolla on entistä tärkeämpi rooli palvelu houkuttavana kohtauspaikkana, joka lisää modernin toimistotilan tarvetta.

Asuntojen kysyntä ja rakentaminen. Asuntotuotanto on hiipunut myös Turun seudulla vuoden 2024 aikana. Asuntotuotannossa on suuren kysynnän huippuvuosien jälkeen palattu takaisin tavanomaisemmalle tasolle. Pinta-alatarkastelun (m²) perusteella vuonna 2024 on myönnetty vajaat 30 % vähemmän rakennuslupia kahteen edelliseen vuoteen verrattuna (tilanne 31.7.). Sen sijaan tilavuutta (m³) tarkasteltaessa havaitaan, että kuluva vuotena on myönnetty 20 % vähemmän rakennuslupia vuoteen 2022 verrattuna. Tämä tarkoittaa, että teollisuus- ja toimitilarakentaminen on selvinnyt notkahduksesta hieman asuntorakentamista paremmin.

Rakennusvalvonnalta haettavien lupien kokonaismäärä sen sijaan ei ole pudonnut samassa suhteessa. Vuoden 2024 aikana lupahakemusten määrä on vähentynyt noin 12 % vuoteen 2023 verrattuna ja noin 20 % vuoteen 2022 verrattuna. Pudotus on maltillinen valtakunnalliseen tasoon nähden. Rakennuskohteita on pinta-alalla mitattuna (m²) aloitettu yhtä paljon kuin vuonna 2023 ja noin 14 % vähemmän kuin vuonna 2022 samaan aikaan.

Rakennuskustannusten 2020-luvun alkupuolella alkanut tuntuva kasvu näyttää nyt hidastuneen. Vuoden 2024 tammikuun rakennuskustannusindeksi oli lähes samalla tasolla, kuin vuoden 2023 tammikuun vastaava indeksin pisteluku. Vuoden 2024 aikana rakennuskustannusindeksiin ei ole tullut juurikaan muutosta. Myös maarakennusalan puolella kustannuksien kasvu on hidastunut huomattavasti vuoden 2022 kesästä lähtien. Maanrakennuskustannukset ovat tasaantuneet siten, että vuoden 2023 tammikuun ja kesän 2024 välisenä aikana, maanrakennuskustannusindeksin nousu on ollut hyvin lievää. Tällä aikavälillä kokonaismuutos maanrakennuskustannusindeksissä on ollut vain n. 2 %. Tällä hetkellä rakennuskustannuksiin ei ole odotettavissa merkittäviä muutoksia, eikä ole tunnistettavissa seuraavan vuoden aikana. Rakentamisen kustannukset ovat kuitenkin jääneet pandemiaa edeltävää tasoa selvästi korkeammalle tasolle.

Liikkuminen on lisääntynyt. Joukkoliikenteen käyttäjämäärät ovat tänä vuonna kasvaneet pandemiaa edeltävälle tasolle. Sen sijaan pysäköintimaksutulojen hidas palautuminen korona-ajan notkahduksesta kertoo yksityisautoilun jonkinasteisesta vähentymisestä. Syynä lienevät osittain edelleen jatkuvat etätyöt ja kaupunkilaisten siirtyminen kestävämpiin liikkumismuotoihin keskustasioinneissa.

Useat lainsäädäntömuutokset vaikuttavat toimintaympäristöön. Vuoden 2025 alusta voimaan tuleva

rakentamislaki lisää erityisesti jälkivalvontaa ja edellyttää rakennusjärjestyksen päivittämistä. Alueidenkäyttölaki, yhdyskuntarakentamislaki ja yhdyskuntakehittämislait korvaavat mm. maankäyttö- ja rakentamislain ja kunnosapitolain pykälät. Kiinteän omaisuuden lunastuslakiin ennakoitujen muutokset voivat lisätä riskiä vapaaehtoisten kauppajen loppumiseen. Laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä (RYTJ) edellyttää tietomallien laajaa käyttöönottoa rakennusvalvonnassa ja kaavoituksessa siirtymäajan jälkeen. Luonnonsuojelulaki mahdollistaa uutena toimenpiteenä vapaaehtoisen ekologisen kompensaaion. Myös useat muut lakimuutokset vaikuttavat kaupungin toimintaan – mm. eläinlääkintähuoltolaki, tupakkalaki sekä talousvesilainsäädäntö.

Pääministeri Orpon hallitusohjelman vaikutukset. Hallitusohjelma sisältää useita kirjauksia, jotka toteutessaan vaikuttavat merkittävästi kaupungin toimintaympäristöön tulevina vuosina. MAL-sopimusmenettely jatkuu edelleen nykyisillä MAL-kaupunkiseuduilla. Uusien asumisoikeusasuntojen rahoitus loppuu ja pitkä korkotuki vähenee. Hallituksen tekemät päätökset ovat ristiriidassa kaupungin asunto- ja maapolitiikan periaatteiden kanssa ja heikentävät asuntorakenteen monimuotoisuutta. Tilanteen parantamiseksi on valtion ja suurten kaupunkien rahoittamana tehty selvitys uudesta asumisen välimallista, joka tulee erikseen hallituksen arvioitavaksi. Rakentamislakiin on tulossa rakentamislupien käsittelytakuu ja viranomaisten käsittelyajoille sitova enimmäiskäsittelyaika. Näillä näkymin käsittelyaikatakuu tulee voimaan 1.1.2026 alkaen mutta muutokseen tulee valmistautua jo vuoden 2025 aikana. Valtiolla on lisäksi valmisteilla uusi alueidenkäyttölaki, joka voi tehdä muutoksia mm. maanomistajien aloiteoikeuteen, kumppanuuskaavoitukseen, maankäytösopimusmuutoksiin ja valitusoikeuksien rajaamiseen.

Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet

Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuuden kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet on johdettu kaupunginvaltuuston 23.8.2021 hyväksymästä pormestariohjelmasta vuosille 2021–2025 ja kaupunginvaltuuston 14.2.2022 hyväksymästä kaupunkistrategiasta.

Kestävän kasvun Turku

Kasvu tarkoittaa uusia asukkaita, uusia yrityksiä, uusia työpaikkoja ja investointeja. Kaupunkikehitys tarkoittaa kaupungin rakentumista ja rakentamista tukemaan kasvua, luomaan viihtyisää asuin- ja yritys ympäristöä sekä rakentamaan kestävä, energiatehokasta ympäristöä. Kaupungin ja lähialueen kuntien neuvottelemat sopimukset valtiovallan kanssa (mm. MAL-sopimus) linjaavat kaupunkiseudun kehitystavoitteita. Kasvun edellytyksiä ja kestävä kaupunkirakennetta edistetään laajoilla

yhdyskuntarakennetta ja liikennejärjestelmää koskevilla suunnitelmissa ja kehittämällä kaupunkia suurina aluekokonaisuuksina.

Kaupunkirakenteen toimivuutta ja elinvoimaa sekä kaupungin tulopohjaa vahvistetaan täydennysrakentamisella. Kaupungin kasvun painotus suunnataan keskustaan ja sitä kehystävälle kaupunki-uudistusalueille ja joukkoliikenteen kehityskäytävälle. Hyvinvoinnin edistämiseksi monimuotoisuudessaan ainutlaatuisen luonnon ympäristön säilymistä tuetaan ja luonnon kokemisen mahdollisuuksia edistetään kestävin tavoin. Tiivistyville kaupunkialueilla korostuu rakennetun kaupunkiympäristön laatu. Tiivistyvässä kaupungissa panostetaan monipuolisiin julkisiin kaupunkitiloihin sekä viherrakentamiseen. Huolehdimme asuin- ja elinympäristöjen siisteydestä, turvallisuudesta ja viihtyvyydestä. Historiallisesti ainutlaatuinen kulttuuriympäristö ja siihen liittyvä innovatiivinen rakennusten uudiskäyttö edistävät Turun nousumista kansainvälisesti johtavaksi esikuvaksi kaupunkirakentamisessa.

Alueiden suunnittelussa huolehdimme riittävästä palveluverkkotarkasteluihin perustuvista, tonttivarauksista palveluiden järjestämiselle huomioiden myös Varsinais-Suomen hyvinvointialueen palveluverkkotarpeet. Palvelujen järjestämisen kustannustehokkuus paranee, kun voidaan tukeutua olemassa olevaan palveluverkkoon. Kunnallistekniikan investointien hyödyntäminen tehostuu, liikenteen päästöt vähenevät ja kaupunkilaisten aikaa säästyy liikkumisessa. Eheän kaupunkirakenteen ansiosta sujuva liikkuminen on Turulle vetovoimatekijä. Täydennysrakentamisessa huomioimme lähiluonnon merkityksen ihmisten hyvinvoinnille.

Monipuoliset ja vetovoimaiset asumisvaihtoehdot ovat työpaikkojen rinnalla keskeinen kilpailukykytekijä houkuttelessa osajia ja asukkaita kaupunkiin. Asemakaavoituksella ja infran toteutuksella varmistetaan monipuolisesta ja riittävästä tonttivarannosta, jolla turvataan riittävä ja kohtuuhintainen vuokra-, asumisoikeus- ja omistusasuntotuotanto. Lisäämällä pientalo-kaavoitusta pyrimme vaikuttamaan väestörakenteen myönteiseen kehitykseen. Monimuotoisella asuntotuotannolla huolehditaan eri asuntotyypeistä uusillekin asuinalueille. Kaupunkirakenteen painopistettä laajennetaan kaupunkirakenteen kehittämisen myötä kohti merta. Kuntalaisten ja asukkaiden tyytyväisyyttä asuin ympäristöön ja erilaisiin toteutuneisiin hankkeisiin selvitetään erillisin kyselyin.

Kaupungin käytöstä vapautuvaa kiinteistöomaisuutta kehitetään aktiivisesti kaupungin tulopohjan vahvistamiseksi. Kaupungin kiinteän omaisuuden luovutuksia tehostetaan kehittämällä omaisuutta houkuttelevammaksi kaavoituksella ja kumppanuusyhteistyöllä.

Kaupungin liikenteen kehittämisessä painopisteet ovat kävelyssä ja pyöräilyssä, seudullisessa joukkoliikenteessä ja uusien ympäristö- ja ilmastoystävällisten teknologioiden käytön laajentumisen tukemisessa. Liikkuminen palveluna ja älykkään liikenteen ratkaisut ovat vahvasti mukana liikenteen kehittämisessä. Joukkoliikennettä kehitetään myös vastaamaan kasvavien yritysten työpaikkaliikkumisen tarpeita. Terveitä elämäntapoja edistetään kaavoittamalla lyhyiden etäisyyksien kaupunkia ja rakentamalla koulu- ja työmatkareitistöä kävelijöille ja pyöräilijöille. Huolehdimme, että kaupungissa liikkuminen on sujuvaa asukkaan elämäntilanteesta riippumatta ja että keskusta säilyy saavutettavana kaikilla liikenne-
muodoilla.

Turun talousraami 2021–2025 – Vahvana 2030-luvulle

Investoinnit toteutetaan kestävästi. Sen edellytyksenä on investointien tehokas ajallinen ja taloudellinen hallinta sekä osaava ja huolellinen rakennuttaminen. Investoinneilla voidaan vauhdittaa kasvua.

Investointien lähtökohtana on palveluverkkotarkastelu (väestön ikärakenteen muutokset ja väestönkasvu) ja liikuntapaikkarakentamisen tukena liikuntaverkkoselvitys. Kaupungin palvelurakennusinvestoinnit perustuvat hyväksytyihin palveluverkkosuunnitelmiin.

Investointien aikatauluttaminen tehdään kokonaisarviointien pohjalta, joissa huomioidaan tehokkuus, kannattavuus, välttämättömyys, käyttötalous ja kasvun mahdollisuudet. Infrainvestointien priorisoinnissa hyödynnetään pääoma-arvoja, jotka perustuvat kaavakohtaisiin tuloarvioihin ja aikatauluihin. Kaupunkirakentaminen osallistuu kehittämishankkeisiin, joiden tavoitteena on investointien tehokas ajallinen ja taloudellinen hallinta sekä osaava ja huolellinen rakennuttaminen esimerkkinä Prodigial-tutkimushanke ja Infrakustannuslaskentajärjestelmä ja –palveluallianssi. IHKU-hankkeessa kehitetään laskentapalvelu, jolla saadaan tuotettua luotettavat kustannusarviot infrahankkeiden eri vaiheisiin sekä luodaan tehokkaat menettelyt laskennan käyttämien ja tuottamien hinnastojen ylläpitoon sekä päästölaskenta. Kaikessa rakentamisessa huomioidaan energiatehokkuus ja kestävät ratkaisut. Rakennuskannan energiatehokkuutta ja rakennusten älykkyyttä parannetaan ja priorisoidaan investointiraamin puitteissa.

Päiväkotien ja koulujen tulee olla terveellisiä ja turvallisia. Rakennutamme peruskorjaukset ja uudiskohteet nopeutetussa aikataulussa pohjautuen hyväksytyihin hanke-
suunnitelmiin.

Isoista investointihankkeista toteutamme Musiikkitalon, Kupittaan kärjen kumppanuushankkeen ja samassa yhteydessä Taito-kampuksen, Ferry Terminal Turku infran sekä edistämme Ratapihan elämyskeskuksen

toteutumista. Uusien asuinalueiden rakentamista teemme luonnollisena osana kaupungin kasvua.

Tavoittelemme muutosta kulkutapajakaumaan parantamalla kävelyn ja pyöräilyn houkuttelevuutta laatimalla kestävästä kaupunkiliikkumisen suunnitelman, toteuttamalla pyöriteitä ja käynnistämällä bussien runkolinjaston. Raitiotien kustannus- ja kannattavuusarvion pohjalta tehdään päätökset kaupunkikehityksen kannalta merkittävistä joukkoliikenneratkaisusta.

Hiilineutraali ja resurssiviisas Turku

Pidämme kiinni Hiilineutraali Turku 2029 –tavoitteesta ja toteutamme Turun kaupungin ilmastosuunnitelmaa. Huomioimme kaupungin ilmastotavoitteet erityisesti maankäyttöä, energiaa, rakentamista ja liikkumista koskevassa päätöksenteossa. Kaupungin hiilineutraaliustavoitteen saavuttaminen edellyttää energiatehokkaan, resurssiviisaan ja päästöttömän toimintatavan ulottamista kaikkeen toimintaan. Ilmastonmuutokseen varautuminen huomioidaan kaikessa kaupunkiympäristön suunnittelussa ja rakentamisessa erityisen huomion ollessa hulevesissä sekä ekologisten riskien torjumisessa.

Toteutamme tehtyjä päätöksiä luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseksi ja kiertotalouden mukaisen siirtymän edistämiseksi Turun kaupungin ilmastosuunnitelman, LUMO-ohjelman mukaisesti sekä Kiertotalouden Tiekartan mukaisesti.

Turun kaupungin strategisia ilmastotavoitteita jalkauteaan investointiprosessiin ilmastobudjetoinnin avulla. Ilmastobudjetin viitekehysten ja investointien arviointityökaluna käytetään EU:n kestävästä rahoituksen taksonomialuokitusta. Teknisten arviointikriteerien avulla tunnistetaan, mitä toimenpiteitä investointiprosessin eri vaiheissa on tehtävä, jotta taksonomiamukaisuus voidaan saavuttaa ja vihreän rahoituksen mahdollisuudet voidaan hyödyntää.

Kansainvälisyys, matkailu, saavutettavuus ja edunvalvonta

Turun logistista asemaa solmukohtana pohjoisessa kasvukäytävässä kehitetään mm. edistämällä Turun ja Helsingin välistä nopeaa junayhteyttä, Matkakeskusta, uutta satamaterminaalia ja -yhteyttä sekä Turun kehätiehankkeita. Huolehdimme osaltamme lentoaseman ja satamatoimintojen kilpailukyvästä sekä Turun ulkoisesta saavutettavuudesta.

Kaupunki toimii aloitteellisesti Itämeren suojelussa Itämerihaasteen mukaisin toimenpitein, joiden tavoitteena on parantaa vesistöjen, pienvesien ja rannikkovesien tilaa.

Kärkihankkeet

Keskustan kehittämisen ja Tiedepuiston kärkihankkeita edistetään maankäytön hankkeilla, asemakaavoitus-, kiinteistökehitys- ja investointiohjelmilla.

Yhteisöllisyyden kärkihankkeessa alueiden välistä eriarvoisuutta vähennetään mm. aktiivisella asunto- ja maapolitiikalla. Turun lähiöitä kehitetään viihtyisiä ja hyvää elämää tukevia alueita. Lähiöiden täydennysrakentamisella elävöitetään asuinalueita, turvataan kestävä palvelurakenne ja kavennetaan alueiden välistä eriarvoisuutta. Suunnittelemme ja toteutamme liikkumiseen kannustavaa kaupunkiympäristöä.

Kulttuurin kärkihankkeessa painopiste kohdistuu Linnan- niemeen ja Kulttuurirantaan.

Kaupungin kärkihankkeiden lisäksi edistetään muita merkittäviä aluekehittämishankkeita mm. Linnakaupunki, Skanssi, Kaupunginpuutarha, Pihlajaniemi ja Pukkila.

Onnistuva ja jatkuvasti parempi Turku

Asukas- ja asiakaslähtöisyys on kantavana periaatteena kaikessa toiminnassa. Toimintaa kehitetään asukas- ja asiakaslähtöisesti asukaskyselyiden pohjalta. Tavoitteena on, että yritysten ja elinkeinoelämän edustajille tarjotaan palvelu ns. ensimmäisen luokun periaatteella. Toteutamme palvelulupauksia prosessien nopeuttamiseksi ja ennakoitavuuden parantamiseksi. Paremmalla asiakaspalvelulla tavoitellaan myös toiminnan tehostamista.

Tuottavuutta ja uudistumiskykyä kasvatetaan edistämällä innovaatioita. Suunnittelemalla toiminnan kehittämistä ja hankintoja laajalla yhteistyöllä luodaan samalla markkinoita ja kasvualustaa uusille ratkaisuille.

Huolehdimme, että maankäytön ja kiinteistökehityksen prosesseissa resurssit ovat riittävät ja lisäämme kumppanuusyhteistyötä prosessien nopeuttamiseksi kasvun luomisessa. Toimintaa tehostetaan nopeuttamalla tonttutuotantoprosessia kaavoituksesta, kaupunki-infran rakentamiseen ja tontinluovutukseen. Tuottavuutta lisätään hankintamenettelyillä, kumppanuuksilla ja

kilpailuttamisella. Ostopalveluja käytetään toiminnan tehostamiseksi. Tekemällä asioita yhdessä kumppanien kanssa ja rohkeasti kokeilemalla toiminta uudistuu.

Hankinnoissa huolehdimme, että pienillä ja keskisuurilla yrityksillä on mahdollisuus osallistua kilpailutuksiin.

Vakiinnutamme asukkaiden osallisuuden toimintamalleja.

Hyödynnämme digitalisaation tarjoamia mahdollisuuksia toiminnan kehittämisessä. Palvelujen ja toimintojen digitalisointi mahdollistaa organisaatio- ja kustannusrakenteen keventämisen ja henkilöstön ajankäytön kohdentamisen vaativampiin tehtäviin. Asukkaille ja asiakkaille tämä tarkoittaa aikaisempaa parempia mahdollisuuksia käyttää kaupungin palveluja ajasta ja paikasta riippumatta. Hyödynnämme digitaalisuutta ja dataa myös osana kaavoitusta, luvitusta, katujen kunnossapitoa ja opastuksia. Palvelujen digitalisoinnilla tehostetaan toimintoja ja parannetaan ajasta ja paikasta riippumattomia itsepalvelu- ja osallistumismahdollisuuksia.

Lisäämme yritysvaikutusten arviointeja päätöksenteon valmistelussa, kun asia koskettaa elinkeinoelämää.

Tuloksellisuutta parannetaan hyvällä johtamisella, uusilla toimintatavoilla ja niitä tukevilla työvälineillä. Läpinäkyvällä tietoon perustuvalla johtamisella varmistetaan, että tehdään oikeita asioita oikeaan aikaan kustannustehokkaasti. Tietojärjestelmiä kehitetään siten, että toiminnan tiedot saadaan yhdistettyä ajantasaiseen taloustietoon. Noudatamme kaupungin kehittämismallia kaikessa kehittämisessä. Kehittämismalli yhtenäistää kehittämiseen liittyvät työtavat.

Osaava ja motivoitunut henkilöstö on kaupungin keskeinen voimavara. Hyvinvoiva henkilöstö jaksaa auttaa ja kehittää maa työtään. Panostamme henkilöstömmme työhyvinvointiin sekä koulutukseen ja osaamisen ennakointiin.

Laadukkaat tukipalvelut tulee olla mitoitettu oikealle tasolle siten, että päivittäinen työskentely on sujuvaa.

Toiminnan tavoitteet

Pormestariohjelman toimenpiteet

Teema: Edunvalvonta

Nro	Tavoite	Talousarvio 2025
2	Saaristomeren suojelun toteuttaminen ja siihen riittävän rahoituksen saaminen, jotta maailman herkimmän, kauneimman ja saastuneimman saariston tila paranee ja jotta se säilyy myös tulevien sukupolvien ilona ja vahvistaa alueemme luonnon monimuotoisuutta.	Vuoden 2025 aikana toteutetaan hyväksytystä toimenpideohjelmasta 12 toimenpidettä, jotka jakaantuvat 4 eri vastuutaholle (ympäristönsuojelu, Itämerihaaste, kaupunkisuunnittelu- ja maaomaisuus sekä vihreä siirtymä). Toimenpiteet liittyvät mm. vedenlaadun selvittämiseen, valuma-alueyhteistyöhön, jo selvitettyjen asioiden konkreettisiin toimenpiteisiin, hulevesien hallintaan ja viestintään.

Nro	Tavoite	Talousarvio 2025
3	Tunnin junan toteuttaminen ja investointipäätös uudele rautayhteydelle siten, että junayhteys on otettavissa käyttöön 2030	Länsiradan edellyttämä KUTU-hanke valmistuu vuoden 2025 aikana.

Teema: Hiilineutraali Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2025
4	Huomioidaan kaupungin ilmastotavoitteet erityisesti maankäyttöä, energiaa, rakentamista ja liikkumista koskevassa päätöksenteossa.	Maankäytössä panostetaan hiilineutraalin kaupunkialueen saavuttamiseen vuoteen 2029 mennessä, mikä edellyttää energiatehokasta ja kestäviin liikkumismuotoihin kannustavaa yhdyskuntarakenteen kehitystä. Rakentamista ohjataan kestäväälle kaupunkirakenteen vyöhykkeelle. Tavoitteena on, että tiivistyvä kestävä kasvun vyöhykkeelle sijoittuu asemakaavoitettavasta asuinrakennusoikeudesta vähintään 90 %. Tie- ja katuliikenteen osalta tavoitteena on kasvihuonekaasupäästöjen puolittaminen vuoden 2015 tasosta vuoteen 2029 mennessä ja lisätä kestävien kulkutapojen kulkumuoto-osuutta 66 %:n tasolle vuoteen 2030 mennessä. Kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen edellytyksiä parannetaan erityisesti runkolinjastouudistuksen yhteydessä. Kaikissa kaavahankkeissa tehdään ilmastovaikutusten arviointi.
4	Huomioidaan kaupungin ilmastotavoitteet erityisesti maankäyttöä, energiaa, rakentamista ja liikkumista koskevassa päätöksenteossa.	Fölin runkolinjasto käynnistyy 7/25. Sähköbussiliikenteen osuus on yli puolet Fölin liikennöntikilometreistä ja kasvaa yhä kilpailutusten painotusten kautta. Yrityspalvelut on tuoteistettu ja yritysasiakkaiden määrä kasvaa. Lippujen hinnat pidetään houkuttelevina. Kaupunkipyöräjärjestelmä vastaa pyörämäärältään ja kautensa pituudelta asukkaiden tarpeisiin.
8	Toteutetaan tehtyjä päätöksiä luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseksi (LUMO-ohjelma). Asetetaan valmistelun pohjalta luontotavoite.	Vuoden 2025 aikana keskitytään erityisesti erilaisten selvitysten tekemiseen/teettämiseen sekä jatketaan luonnonhoito- ja ennallistamistöitä.
9	Perustetaan Mälikkälän-Kuninkojan alueelle uusi luonnonsuojelualue.	Tavoite on toteutunut. Mälikkälä-Kuninkojan luonnonsuojelualueen perustamisesta on tehty päätös vuonna 2023.

Teema: Hyvinvoinnin edistäminen ja palveluiden kehittäminen – Hyvinvoiva Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2025
10	Koulu- ja päiväkotitilojen tulee olla terveitä ja turvallisia. Päivitetään koulu- ja päiväkotiverkko vastaamaan asuinalueiden tarpeita ja laaditaan korjaus- ja uudisrakentamissuunnitelma väistötilatarpeineen. Vahvistetaan tilojen käyttöä koulun ulkopuolella.	Kaavoitus- ja hankesuunnitteluprosessien limittäminen. Kaavoituksessa priorisoidaan koulu- ja päiväkotihankkeita. Rakennutamme uudiskohteet ja peruskorjaukset tilainvestointiohjelman mukaisesti.
15	Leikkipaikkojen yhteyteen suunnitellaan aikuisten lähiliikuntaa tukevia toimintoja. Liikuntapaikkarakentamisessa huomioidaan ikäihmisten liikkumisen tarpeet.	Suunnittelussa ja toteutuksessa ikäihmiset huomioiva toimintapa vakiinnutetaan toimintatapana osaksi leikkipaikkojen suunnittelua.
37	Liikunnan tulee olla osa lasten päivää myös kouluissa. Koulujen opetustilojen, pihojen ja koulumatkojen tulee innostaa luontaiseen liikkumiseen	Kestävä kaupunkiliikunnan suunnitelma SUMP on hyväksytty valtuustossa. SUMP on pohjana kestävä liikunnan osuuden lisäämiselle. Pyöräilyopetus (hankkeissa) ja joukkoliikenteen käytön opetus (Ykkösten Föli) ovat osa liikumispalvelujen toimintaa.

Teema: Jatkuvasti parempi Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2025
39	Luodaan Turkuun asiointitili, jota kautta on helppo hoitaa asioita sujuvasti ajasta ja paikasta riippumatta. Hyödynnetään digitaalisuutta ja dataa myös osana kaavoitusta, luvitusta, katujen ja katuverkon kunnossapitoa ja opastuksia.	Asiointi.fi-tilin (entinen ePermit) kehittäminen jatkuu Trimblen kanssa yhteistyössä. Erityisesti rasite- ja yhteisjärjestelyhakemusten sekä toimenpidepyyntöjen käsittely sähköisessä järjestelmässä.
45	Toiminnan kantavana periaatteena on asukas- ja asiakaslähtöisyys, jonka tuloksena turkulaisten ja Turussa toimivien tulee saada parempaa palvelua nopeammin.	Kaupunkiympäristön asiakaspalvelua kehitetään muuttuneiden tarpeiden pohjalta. Föli seuraa asiakastytyväisyyttä ja kehittää toimintaa tulosten pohjalta. Kaavoituksessa ja rakennusvalvonnassa toimintaa kehitetään asiakastytyväisyyskyselyiden perusteella. Kaupunkiympäristön kunnossapidossa toimintaa kehitetään palautteiden pohjalta.

Teema: Kestävän kasvun Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2025
51	Kaupunkia tiivistetään täydennysrakentamalla hyvien joukkoliikenneyhteyksien varrelle, huomioidaan lähiluonnon ja viheralueiden merkitys ja tarkastellaan palveluverkkoa uudet asuinalueet huomioiden. Lisätään erityisesti houkuttelevilla alueilla olevien pientalo- ja kerrostalotonttien tarjontaa ja laaditaan koko kaupungin kattava täydennysrakennus selvitys.	Otetaan raitiotiehanke huomioon kaikessa maankäytön ja palveluverkon kehittämisessä. Kasvatetaan kaava- ja tontti-varantoa. Kaavoituksen tavoitteet kerrosalan lisäykselle vuonna 2025 ovat asuinpienalojen osalta 40.000 kem ² , kerrostalojen osalta 135.000 kem ² ja työpaikkatonttien osalta 64.000 kem ² . Pientalokaavoituksen lisäämisellä tavoitellaan seudullisen asunto- ja maapoliittisen ohjelman mukaisesti kolmen vuoden varantoa tulevina vuosina. Pientalotonttien tarjontaa parannetaan aktiivisesti täydennysrakentamisselvityksen mukaisilla toimenpiteillä ja lisäksi erillisillä kaavahankkeilla erityisesti Hirvensalossa, Skanssissa, Yli-Maariassa ja Jäkärässä. Laaditaan asukastyytyväisyyskysely lähiaikoina valmistuneille asuinalueille.
52	Huolehditaan, että kaupungissa liikkuminen on sujuvaa ja että keskusta säilyy saavutettavana kaikilla liikennemuodoilla.	Keskustan liikennesuunnitelmassa esitettyjen toimenpiteiden jatkosuunnittelu. Edistetään pyöräilyn tavoiteverkon sekä kävelyn ja oleilun kehittämisohjelmien suunnittelua.
52	Huolehditaan, että kaupungissa liikkuminen on sujuvaa ja että keskusta säilyy saavutettavana kaikilla liikennemuodoilla.	Runkolinjasto alkaa 1.7.2025. Fölin CRM:ää kehitetään. Edistetään liityntäpysäköintimahdollisuuksia Föli-alueella. Toimitaan aktiivisesti skuuttiyhteistyössä ja hyödynnetään mahdollisen uuden lainsäädännön antamia mahdollisuuksia skuuttiliikenteen turvallisuuden parantamiseksi. Huolehditaan edelleen siitä, että föllarit vastaavat kysyntään keskustan alueella erinomaisesti.
53	Huomioimme kaupungin rakentamisessa turvallisuuden tärkeänä osana sekä inhimillistä kestävyyttä että viihtyvyyttä.	Toteutetaan kaupungin hyväksytyn liikenneturvallisuussuunnitelman mukaista toimenpideohjelmaa sekä keskustan liikenneturvallisuussuunnitelmaa.
53	Huomioimme kaupungin rakentamisessa turvallisuuden tärkeänä osana sekä inhimillistä kestävyyttä että viihtyvyyttä.	Energiatehokkuuden ja turvallisesti käytettävien toimitilojen toteuttamisen toimintamalli vakiinnutetaan osaksi toimintasuunnitelmaa, että toimitilojen toteuttamisen huomioidaan laajasti myös esteettömyysnäkökulmat.
53	Huomioimme kaupungin rakentamisessa turvallisuuden tärkeänä osana sekä inhimillistä kestävyyttä että viihtyvyyttä.	Parannetaan aiempien vuosien mukaisesti skuuttien pysäköintiä ja turvallista liikkumista. Turku on aktiivinen jäsen valtakunnallisessa yhteistyössä ja mikroliikuttamisen lakimuutostarpeiden perustelemisessa. Mahdollinen lakimuutos voi antaa kaupungille mahdollisuudet skuuttien määrään ja toiminnan ohjaamiseen, ja tällä tavalla pystytään parantamaan kuntalaisten turvallisuutta ja viihtyvyyttä.
54	Annetaan palvelulupaus kumppanuushankkeille, kaavoitusaloitteiden käsittelylle sekä luvituksen käsittelylle. Kumppanuuskaavoituksen tulee olla pienehköissä, yksityisissä aloitteissa ensisijainen vaihtoehto. Huolehditaan, että kaavoituksen ja luvituksen resurssit ovat riittävät.	Edistetään kaupunginhallituksen helmikuussa 2023 hyväksymiä kaavoituksen sujuvoittamistoimenpiteitä. Kaavoitusaloitteet käsitellään 3 kk:n kuluessa aloitteen saapumisesta. Merkittävien asemakaavojen mediaani aloituksesta asemakaavan hyväksymiseen on enintään 24 kk ja aloitteen jättämisestä kaavan käynnistymiseen kuluva odotusaika lyhennetään kohti 2 vuotta. Vaikutuksiltaan vähäinen asemakaava käynnistetään 6 kk kuluessa myönteisestä esiselvityspäätöksestä. Vaikutuksiltaan merkittävien asemakaavojen läpimenoajan mediaani aloituksesta asemakaavan hyväksymiseen on jatkossa enintään 36 kk (XL) ja 24 kk (L), vaikutuksiltaan ei-merkittävien (M) enintään 18 kk ja vaikutuksiltaan vähäisten (S) asemakaavojen enintään 12 kk. Kaavahankkeista vähintään 40 %:ia valmistellaan kumppanuus/konsulttityönä.
54	Annetaan palvelulupaus kumppanuushankkeille, kaavoitusaloitteiden käsittelylle sekä luvituksen käsittelylle. Kumppanuuskaavoituksen tulee olla pienehköissä, yksityisissä aloitteissa ensisijainen vaihtoehto. Huolehditaan, että kaavoituksen ja luvituksen resurssit ovat riittävät.	Kaikkien rakennuslupien käsittelyaikatavoite (80 %) on 30 vrk.
55	Laaditaan visio Merellisen Turun kehittämisestä huomioiden erityisesti Länsi-Turun alue. Huomioidaan yleiskaavoituksessa läntisten alueiden uudet asumisviihtyvyyttä parantavat ja asumista lisäävät tavoitteet sekä merellisyyden.	Yleiskaavan päivittäminen Länsi-Turun alueelle käynnistetään visiotyön pohjalta.
56	Varmistetaan, että Turussa toteutuu alueittain asumisen monipuolisuus. Puretaan aktiivisesti segregatiota asunto- ja maapolitiikalla.	Asunto- ja maapoliittisten periaatteiden mukaan huolehditaan vähintään kahden makuuhuoneiden asuntojen määrän toteutumisesta uusien rakennushankkeiden yhteydessä. Uusissa asemakaavoissa edellytetään vähintään 20 %:ia ARA:n korkotuettua tuotantoa. Lisäksi pyritään

Nro	Tavoite	Talousarvio 2025
		vähentämään kaupungin toimenpitein tuetun vuokra-asumisen osuutta alueilla, joilla määrä ylittää 15 %:ia koko suuralueen asuntokannasta. Konserniyhtiöille (TVT, TYS, Vaso) osoitetaan rakennusoikeutta vuosittain n. 30.000 k-m ² .
57	Toteutamme muutosta kulkutapajakaumaan toteuttamalla pyöriteitä, lisäämällä kävelyn houkuttelevuutta ja aloittamalla runkobussijärjestelmän toteutuksen.	Runkobussin käyttöönottoa varten tarvittavat liikenne ratkaisut toteutettu 1.7.2025 mennessä. Toteutetaan hyväksytyä investointiohjelmaan myös pyöriteiden osalta.

Teema: Kärkihankkeet

Nro	Tavoite	Talousarvio 2025
65	Tiedepuiston kärkihanke, Olemassa oleva kärkihanke jatkuu, päivitetään toimenpidesuunnitelma valtuustokaudelle.	Tiedepuiston kärkihanketta toteutetaan erillisen toimenpidesuunnitelman mukaisesti. Vuonna 2025 käynnistyy Kupittaa kärjen allianssin toteutusvaihe. Lisäksi edistetään Tiedepuiston muita kaavahankkeita. Fölin kehälinja aloittaa 1.7.2025.
66	Keskustan kehittämisen kärkihanke, Olemassa oleva kärkihanke jatkuu, päivitetään toimenpidesuunnitelma valtuustokaudelle.	Keskustan kärkihanketta toteutetaan erillisen toimenpidesuunnitelman mukaisesti. Keskustan kehittämisen toimenpiteitä toteutetaan myös kiinteistökehitys-, kaavoitus- ja investointiohjelmien mukaisesti.
69	Yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja asuinalueiden tasapainoisen kehityksen kärkihanke, Lähiöiden kehittämisen ensisijaiseksi tavoitteeksi vahvistetaan segregaaation vähentäminen. Vahvistetaan kaupunkilaisten yhteisöllisyyttä ja osallistumista kaupungin kehittämiseen.	Asuinalueiden tasapainoista kehittämistä toteutetaan asunto- ja maapolitiikan periaatteiden sekä kaavoitus-, kiinteistökehitys- ja investointiohjelmien mukaisesti. Asukasviihtyvyyttä parannetaan myös investointiohjelman mukaisesti.
71	Kulttuurin kärkihanke. Valmistellaan uusi kulttuurin ja laajemmin hyvinvoinnin edistämiseen liittyvä kärkihanke, jonka toteuttamisen tueksi laaditaan toimenpideohjelma valtuustokaudelle.	Kulttuuria ja taidetta tuodaan kaupunkitilaan, myös lähiöihin. Turun ensimmäinen purkutaideprojekti Runosmäessä valmis ja avattu yleisölle. Edistetään Linnanniemen kehittämiskonseptia ja taideohjelmaa kumppanuuksien kautta. Mahdollistetaan Linnanniemeä kehittävät väliaikaiset kokeilut, taide ja tapahtumat. Kulttuurirannan konsepti valmistuu ja toimenpiteitä edistetään yhdessä Kulttuurin kärkihankkeen ja muiden toimijoiden kanssa. Itäisen Rantakadun taideelementtien toteutussuunnittelu käynnistetään. Edistetään kestävää kulttuuria.

Teema: Matkailu ja saavutettavuus – Tapahtumien Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2025
74	Turku panostaa matkailun kehittämiseen voimakkaasti ja siinä onnistumiseksi houkuttelee alan toimijoita yhteen. Lentotaseen ja satamatoimintojen kilpailukyvyistä tulee huolehtia. Kansainvälisen matkailun kasvattaminen on yksi elinkeinopolitiikan keskeisistä tavoitteista.	Satamaterminaalihankkeeseen liittyvän katuinfraan toteutus käynnistyy. Satamaraitien suunnittelua edistetään yhdessä valtion kanssa osana MAL-sopimusta. Historia ja tulevaisuuden museon asemakaava valmistuu. Raitiotien toteutussuunnitelma valmistuu Raitiotieyhtiön toimesta.

Teema: Turun talousraami 2021–2025 – Vahvana 2030-luvulle

Nro	Tavoite	Talousarvio 2025
78	Raitiotien kustannus- ja kannattavuusarvion pohjalta tehdään päätökset kaupunkikehityksen kannalta merkittävästä joukkoliikennetarkistuksesta.	Raitiotien edellyttämien asemakaavanmuutoksien edistäminen. Raitiotien toteutussuunnitelma ja kannattavuusarviot valmistuvat Raitiotieyhtiön toimesta.
79	Investointien tehokas ajallinen ja taloudellinen hallinta sekä osaava ja huolellinen rakennuttaminen ovat avainasemassa, jotta investointeja voidaan toteuttaa kestävästi.	Investointien tehokasta ajallista ja taloudellista hallintaa sekä osaavaa ja huolellista rakennuttamista on kehitetty erityisesti Prodigial-projektin 1. vaiheessa ja sitä jatketaan hankkeen toisen vaiheen aikana vuoteen 2027 saakka.
80	Rakennamme uuden konserttitalon aikataulussa, joka mahdollistaa orkesterin siirtymisen suoraan uusiin tiloihin, tavoitteena vuosi 2025.	Fuugan rakentaminen etenee aikataulun mukaisesti siten, että se on käyttöönotettavissa syksyllä 2026.
81	Toteutamme Kupittaa kansihankkeen mahdollistamaan tiedepuiston kärkihanketta ja luomaan uuden yhdistetyn Kupittaa-Itäharjun kaupunginosan vahvan joukkoliikenteen- ja työpaikkakeskittymän äärelle. Toteutamme TAITO-kampuksen.	Vuonna 2025 käynnistyy Kupittaa kärjen allianssin toteutusvaihe Taito-kampuksen ja joukkoliikennekannan rakentamisella. Lisäksi edistetään Tiedepuiston Voimakadun ja Itäharjun liittymien kaavahankkeita.
82	Turku tavoittelee tulopohjan vahvistamiseksi merkittävää lisärakentamista.	Kaupungin käytöstä poistuvia rakennuksia ja maa-alueita kehitetään erilaisilla kiinteistökehityshankkeilla erillisen kiinteistökehitysohjelman mukaisesti. Vuonna 2025 maanmyynnistä tavoitellaan tuloja 18,0 milj. euroa ja myyntivoittoa 16,5 milj. euroa. Yksityisen omistamia maita kehitetään

Nro	Tavoite	Talousarvio 2025
		kaavoituksen kautta. Vuonna 2025 maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti tulotavoite on 10,0 milj. euroa.

Talousarviolausekkeet

Toimielin	Lauseke

Esitykset talouden tavoitteiden jatkovalmistelua varten

Toimielin	Lauseke	Vaikutus käyttötalouteen/ investointiosaan, 1 000 €
Kaupunkiympäristölautakunta	Henkilöstösidonnaisten erien vähennys	-30
Kaupunkiympäristölautakunta	Pysyvä menojen vähennys - Vähäisessä käytössä olevista pysäköintimittareista luopuminen	-10
Kaupunkiympäristölautakunta	Pysyvä tulojen lisäys - Korotettua pysäköintivirhemaksua (80€) koskevan alueen laajentaminen	-50
Kaupunkiympäristölautakunta	Uusi pysäköinnin tarkastajan virka – nettotulo	-130
Kaupunkiympäristölautakunta	Pysyvä kunnossapitomenojen vähennys - Halisten padon siirto TSV:lle	-100
Kaupunkiympäristölautakunta	Pysyvä kunnossapitomenojen vähennys - pakkaavien roskisten käyttöönotto, tyhjennyskertojen vähennys	-100
Kaupunkiympäristölautakunta	Pysyvä menojen vähennys - selvitys kunnossapidon sopeuttamispotentiaalista	-100
Kaupunkiympäristölautakunta	Pysyvä menojen vähennys - Vähäisessä käytössä olevien tai vanhentuneista Trimble-sovelluksista luopuminen	-10
Kaupunkiympäristölautakunta	Pyöräilyn laatuikäytävän kunnossapidon laajennuksen siirtäminen eteenpäin	-60
Kaupunkiympäristölautakunta	Lumo toimenpiteiden menojen vähennys	-100
Kaupunkiympäristölautakunta	HTV-Juvun sopeuttaminen, - 2,5 htv henkilöstösuunnitelmaa tarkentamalla	-137
Kaupunkiympäristölautakunta	Maanvuokratulojen lisäys, uusien asuintonttien maanvuokrasopimukset	-100
Kaupunkiympäristölautakunta	Kiinteistökehitysalueiden rakentamis- ja kunnossapitopalveluiden vähennys	-30
Turun seudun joukkoliikenneIk	Joukkoliikenteen liikennöintikustannusten vähennys	-150
Turun seudun joukkoliikenneIk	Kolmannen vesibussin liikennöintiä ei toteuteta	-65
Turun seudun joukkoliikenneIk	Vanhojen föliikuntien kausikorttimatkustuksen lisäys	-10

Talouden tavoitteet

Käyttötalouden ja investointien määrärahat ja tuloarviot, 1 000 € (ulkoiset erät)

Kaupunkiympäristölautakunta

Käyttötalouden sitovuustaso toimintakate	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024 muutoksin	Talousarvio 2025
Toimintatulot	44 384	47 063	47 308
Valmistus omaa käyttöön	1 642	1 910	1 910
Toimintamenot	59 019	65 271	64 960
TOIMINTAKATE	-12 993	-16 298	-15 742
Muutos-%		-25,4 %	3,4 %

Investointiosa sitovuustaso brutto	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024 muutoksin	Talousarvio 2025
Investointimenot	68	1 028	363
Rahoitusosuudet		228	
Luovutustulot			0
NETTO	-68	-800	-363
Muutos-%		-1 076,5 %	54,6 %

Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta

Käyttötalousosa sitovuustaso toimintakate	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024 muutoksin	Talousarvio 2025
Toimintatulot	422	429	444
Valmistus omaa käyttöön			
Toimintamenot	418	429	444
TOIMINTAKATE	4	-0	-0
Muutos-%		-100,0 %	0,0 %

Rakennus- ja lupalautakunta

Käyttötalousosa sitovuustaso toimintakate	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024 muutoksin	Talousarvio 2025
Toimintatulot			
Valmistus omaa käyttöön			
Toimintamenot	-96	-109	-99
TOIMINTAKATE	-96	-109	-99
Muutos-%		-13,5 %	9,2 %

Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta

Käyttötalousosa sitovuustaso toimintakate	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024 muutoksin	Talousarvio 2025
Toimintatulot	41 215	40 299	46 627
Valmistus omaa käyttöön			
Toimintamenot	61 348	66 446	73 878
TOIMINTAKATE	-20 133	-26 147	-27 251
Muutos-%		-29,9 %	-4,2 %

Investointiosa sitovuustaso brutto	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024 muutoksin	Talousarvio 2025
Investointimenot	344	700	440
Rahoitusosuudet		250	260
Luovutustulot			
NETTO	-344	-450	-180
Muutos-%		-30,8 %	60,0 %

Palvelutilaus Kh/Maaomaisuus 1602, 16020, Kh/Tilaomaisuus 1603 ja Kh/Infraomaisuus 1604, 16040, 16041, 1 000 €

Tunnusluku	Talousarvio muutoksin 2024	Talousarvio 2025	Taloussuunnitelma 2026	Taloussuunnitelma 2027	Taloussuunnitelma 2028
Pysyvien vastaavien luovutustuloista saatavat myyntivoitot (Kh/maaomaisuus)	18 000	16 500	13 500	9 000	9 000
Pysyvien vastaavien luovutustuloista saatavat myyntivoitot (Kh/tilaomaisuus)		13 500			
Maankäyttösopimuskorvaukset (Kh/maaomaisuus)	15 000	9 000	20 000	10 000	9 000
Pilaantuneiden maa-alueiden kunnostuskustannukset (Kh/maaomaisuus)	3 000	8 500	3 000	3 000	3 000
Pilaantuneiden maa-alueiden kunnostuskustannukset (Kh/Infraomaisuus) *sis. Teräskatu-Sammonkatu-Voimakatu (2,7 M€ pakollinen varaus)	300	300	300	300	300
Ruoppausmassojen vastaanottomaksut (Kh/infraomaisuus)	430	0	0	0	0
Ruoppausmassojen vastaanottomaksuja vastaavat kulut (Kh/infraomaisuus)	50	50	50	50	50

Infrainvestoinnit (Palvelutilaus Kh/Infraomaisuus 1604), 1 000 €

Tunnusluku	Talousarvio muutoksin 2024	Talousarvio 2025	Taloussuunnitelma 2026	Taloussuunnitelma 2027	Taloussuunnitelma 2028
Strategiset kärkihankkeet, kh	69 270	128 990	111 168	99 134	46 180
Kiinteistökehitys, kh	43 267	37 532	30 870	23 900	19 350
Toimintoja tukevat, kh	2 750	4 385	1 045	845	45
Korjausvelkaa alentavat, kh	13 765	16 815	14 615	15 215	16 215
Liikenteen toimivuutta ja turvallisuutta parantavat, kh	3 700	8 150	7 150	5 070	3 150
Asukasviihtyisyyttä parantavat, kh	4 560	7 460	3 710	5 160	4 810
Aikaistettu toteutussuunnittelu, kh	250	250	250	250	250
Yhteensä	137 562	203 582	169 320	149 574	90 900

Tilainvestoinnit (Palvelutilaus Kh/Tilaomaisuus 1603), 1 000 €

Tunnusluku	Talousarvio muutoksin 2024	Talousarvio 2025	Taloussuunnitelma 2026	Taloussuunnitelma 2027	Taloussuunnitelma 2028
Nimetyt investointihankkeet > 1 M€, kh	57 743	73 500	111 950	131 200	111 600
Energiatsehokkuusinvestoinnit, kh	11 200	11 200	11 200	11 200	11 200
Pienet hankkeet < 1 M€, kh	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Yhteensä	69 943	85 700	124 150	143 400	123 800

Kiinteän omaisuuden hankinnat (Palvelutilaus Kh/Maaomaisuus 1602), 1 000 €

Tunnusluku	Talousarvio muutoksin 2024	Talousarvio 2025	Taloussuunnitelma 2026	Taloussuunnitelma 2027	Taloussuunnitelma 2028
Maaomaisuus, kh	3 500	3 500	3 500	6 400	3 500

Pysyvien vastaavien luovutustulot (Palvelutilaus Kh/Maaomaisuus 1602 ja Kh/Tilaomaisuus), 1 000 €

Tunnusluku	Talousarvio muutoksin 2024	Talousarvio 2025	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027	Talous- suunnitelma 2028
Maanmyyntitulot, kh	19 700	18 000	15 000	10 000	10 000
Tilaomaisuuden myyntitulot, kh		13 500			

Liikkumispalvelut

I. Kuvaus toiminnasta

Liikkumispalvelut vastaa Turun kaupunkiseudun Föli-kunnissa kaikille avoimien joukkoliikennepalvelujen tuottamisesta sekä muiden liikkumisen palvelujen tuottamisesta ja kehittämisestä Turussa ja kaupunkiseudulla.

II. Toimintaympäristön muutos

- Runkolinjasto käynnistyy 1.7.2025.
- Uusi MAL-sopimuskausi vielä avoinna
- Föli osallistuu jatkossa pysyvästi kuljettajakoulutuksen ja –ammatin esilletuomiseen. Kuljettajapula on joukkoliikenteen haasteena koko Euroopassa.
- Valtion veropäätös, ALV-korotus, korottaa lippuhintoja ja heikentää joukkoliikenteen houkuttavuutta.
- Kestävän kaupunkiliikunnan suunnitelma (SUMP) tulee vaikuttamaan liikkumisen kehittämiseen kaupunkitasolla.
- Raitiotieyhteistyö ja poikkeusreittien suunnittelu
- Lähijunavalmistelu
- Mahdollinen pienliikkumisvälineiden lainsäädäntömuutos saattaa mahdollistaa sähköpotkulautojen sääntelyä.

III. Kehittämissuunnitelma

Kehittämissuunnitelmassa on matkamäärän kasvattaminen edelleen ja sitä tukee lisääntynyt yhteistyö yritysten ja kulttuurin kanssa (mm. työsuhdematkaliput). Sähköbussilla liikennöitävän joukkoliikenteen osuus kasvaa edelleen. Vuonna 2029 myös dieselin oltava uusiutuvaa biodieseliä.

Joukkoliikenne lisää keskustan elinvoimaa. Joustavat ja kevyet liikkumiskäytännöt helpottava keskusta-alueen liikkumista. Runkolinjaston käyttöönottovalmistelut etenevät sekä liikennöinnin, infran ja informaation osalta. Joukkoliikennetarjonta lisääntyy Turussa noin 20 % runkolinjaston myötä. Hyvä vuorotarjonta ja kohtuuhintaiset liput lisäävät osallistumismahdollisuuksia edistäen sosiaalisesti kestävästä kaupunkia. Digitalisaatiossa Föli on Suomen ja Euroopan kärjessä. Kehitetään erilaisia liikenteen ja liikkumisen toimintaperiaatteita kaupungissa, keskiössä kestävästä kaupunkiliikunnan suunnitelma, SUMP.

IV. Yhteisvaikuttava ja poikkialainen toiminta

- Lasten ja nuorten ydinryhmä
- Yhteistyö liikunnan ja Fölin välillä; Artukainen.
- Laaja yhteistyö kaupungin eri toimijoiden ja varhan kanssa

V. Tavoitteelliset tunnusluvut

Palvelualue	Tunnusluku	Tunnusluvun mittayksikkö	Toteutuma 2020	Toteutuma 2021	Toteutuma 2022	Toteutuma 2023	Tavoite 2024	Tavoite 2025
Liikkumis- palvelut	Joukkoliikenteen kustannukset asukasta kohti Turku sis. Järjestämiskustannukset (€ / asukas)	€	90	102	95	97		
Liikkumis- palvelut	Joukkoliikenteen kustannukset asukasta kohti Turku (€ / asukas)	€	79	90	85	83		
Liikkumis- palvelut	Joukkoliikenteen kustannukset asukasta kohti Kaarina (euroa / asukas)	€	31	30	24	25		
Liikkumis- palvelut	Joukkoliikenteen kustannukset asukasta kohti Raisio (euroa / asukas)	€	31	28	32	31		
Liikkumis- palvelut	Joukkoliikenteen kustannukset asukasta kohti Lieto (euroa / asukas)	€	42	50	43	43		

Liikkumis- palvelut	Joukkoliikenteen kustan- nukset asukasta kohti Naantali (euroa / asukas)	€	47	47	42	47		
Liikkumis- palvelut	Joukkoliikenteen kustan- nukset asukasta kohti Rusko (euroa / asukas)	€	61	91	120	118		
Liikkumis- palvelut	Joukkoliikenteen kustan- nukset asukasta kohti Pai- mio (euroa / asukas) Liiken- nöinti alkanut 1.7. 2024	€						
Liikkumis- palvelut	Fölin kausikorttimatkat asukasta kohti Turku (ku- vastaa sitoutuneisuutta joukkoliikenteen käyttöön)	lkm, 1000 000	45	39	48	56	70	71
Liikkumis- palvelut	Fölin kausikorttimatkat asukasta kohti Kaarina (ku- vastaa sitoutuneisuutta joukkoliikenteen käyttöön)	lkm, 1000 000	9	12	15	16		
Liikkumis- palvelut	Fölin kausikorttimatkat asukasta kohti Raisio (ku- vastaa sitoutuneisuutta joukkoliikenteen käyttöön)	lkm	17	14	18	19		
Liikkumis- palvelut	Fölin kausikorttimatkat asukasta kohti Lieto (kuvastaa sitoutuneisuutta joukkoliikenteen käyttöön)	lkm	12	16	17	20		
Liikkumis- palvelut	Fölin kausikorttimatkat asukasta kohti Naantali (kuvastaa sitoutuneisuutta joukkoliikenteen käyttöön)	lkm	11	13	15	15		

Liikkumis- palvelut	Fölin kausikorttimatkat asukasta kohti Rusko (kuvas- taa sitoutuneisuutta joukkoliikenteen käyttöön)	lkm	7	15	20	19		
Liikkumis- palvelut	Fölin kausikorttimatkat asukasta kohti Paimio (ku- vas- taa sitoutuneisuutta joukkoliikenteen käyttöön) Liikennöinti alkanut 1.7.2024.	lkm						
Liikkumis- palvelut	Fölin matkamäärä, Turku	lkm, 1000 000	14.2	14.2	18.8	21.2	23.0	23.5
Liikkumis- palvelut	Fölin matkamäärä, koko kaupunkiseutu	lkm, 1000 000	16.8	16.9	21.9	25.4	25.0	26.0
Liikkumis- palvelut	Fölin asiakastyytyväisyys, koko kaupunkiseutu	likert (1-5)	4.3	4.3	4.4	4.3	4.3	4.3
Liikkumis- palvelut	Matkakorttimatkojen osuus kaikista matkoista, Föli, koko kaupunkiseutu	%	89.00	86.90	65.00	63.00	85.00	85.00
Liikkumis- palvelut	Nettilatausten määrä, Föli, koko kaupunkiseutu	lkm	218 510	214 893	254 647	265 933	300 000	300 000
Liikkumis- palvelut	EMV-maksamisen määrä Föliissä, koko kaupunki- seutu	€		712 000	1 920 000	2 508 065	2 300 000	2 400 000

Liikkumis- palvelut	Fölin työsuhdematkalippujen (nettilataukset) latausmäärä	lkm	10 707	10 295	12 403	9 974		
Liikkumis- palvelut	Tiedoksi: linja-autoliikenteen kokonaiskustannusindeksi	%	-1.30	7.80	8.90	2.70		
Liikkumis- palvelut	Tiedoksi: Fölin ostoliikenteen kustannus (€ / ajo-tunti)	€	56.6	57.1	63.4	63.2		
Liikkumis- palvelut	Kaupunkipyörien käyttökerrat, matka/pyörä/päivä (uusi mittari)	lkm			2	2	2	3
Liikkumis- palvelut	Sähköbussilla ajettujen kilometrien määrä	km	600 000	2 296 370	5 362 729	6 200 000	7 552 319	8 929 935
Liikkumis- palvelut	Seudullisen joukkoliikenteen matkamäärät, indeksi 2017=100	indeksi	62.3	62.7	81.06	94	66.1	67.4
Liikkumis- palvelut	Vähähiilisen liikenteen osuus Turun joukkoliikenteessä	%	5	30	28	49	58	60

VI. Toimenpiteet

Palvelualue	Toimenpide 2025	Teema	Vuosi	Vastuhenkilö
Liikkumispalvelut	Sähköbussiliikenteen osuuden kasvattaminen antamalla sähköbusseista lisäpisteitä kilpailutuksissa	Hiilineutraali Turku	2025	Jorasmaa Lauri
Liikkumispalvelut	Matkamäärän kasvattaminen	Hiilineutraali Turku	2025	Korte Sirpa

Liikkumispalvelut	Yritysyhteistyön lisääminen ja selkeyttäminen sekä yhteiset säännöt	Keskustan kehittämisen kärkihanke	2025	Peltonen Risto
Liikkumispalvelut	Digitalisaation ja datan entistä parempi hyödyntäminen, liittyy moniin tunnuslukuihin	Jatkuvasti parempi Turku	2025	Korte Sirpa

VII. Henkilöstöstr. toimenpiteet

Palvelualue	Painopiste	Tavoite	Toimenpide 2025	Vuosi	Vastuuhenkilö
Liikkumispalvelut	Työ lisää hyvinvointia	Henkilöstön osaaminen vastaa muuttuvia tarpeita ja mahdollistaa mielekkään urapolun	Henkilökunta kokee saavansa riittävää täydennyskoulutusta.	2025	Sirpa Korte
Liikkumispalvelut	Työ lisää hyvinvointia	Työyhteisötaidot tukevat tavoitteiden saavuttamista	Hyödynnetään Pulssin ja Kunta10 -tuloksia työyhteisön kehittämisessä	2025	Sirpa Korte

Muutoksenhakukielto

Päätöksestä ei saa kuntalain 136 §:n mukaan tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta, sillä päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa.